U. B. BERGEN
Ms. 197 a

A

Gjenpart

af Toldinspecteur, Skipsmand Christies antiqvariske og nogle andre Optegnelser. —

U. B. BERGEN
Ms. 197a

Om

mine antiqvariske Gravskrivninger. –

Siden jeg begyndte at skrive disse Gravskrivninger – hvilket vel bliver henved 30 Aar siden – har jeg altid havt for Øie, at samle alle de Indskrifter, som findes paa Gravstene i Norge, og at bekjendtgjøre dem i Trykken, saa vidt det lod sig gjøre. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at ledsage disse Indskrifter med saadanne Oplysninger, som jeg kunde faae samlede om Personerne, hvis Navne de bevarede, og om de Familier, hvortil de hørte. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Afbildninger af de Gravsteene, hvorpaa Indskrifterne findes, saavidt det lod sig gjøre, og det er mig en Glæde, at jeg nu har faaet Leilighed til at begynde Udgivelsen af disse Afbildninger. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Oplysninger om de Personer, hvis Navne findes paa Gravstenene, og om de Familier, hvortil de hørte, saavidt det lod sig gjøre. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Afbildninger af de Gravsteene, hvorpaa Indskrifterne findes, saavidt det lod sig gjøre, og det er mig en Glæde, at jeg nu har faaet Leilighed til at begynde Udgivelsen af disse Afbildninger. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Oplysninger om de Personer, hvis Navne findes paa Gravstenene, og om de Familier, hvortil de hørte. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Afbildninger af de Gravsteene, hvorpaa Indskrifterne findes, saavidt det lod sig gjøre, og det er mig en Glæde, at jeg nu har faaet Leilighed til at begynde Udgivelsen af disse Afbildninger. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Oplysninger om de Personer, hvis Navne findes paa Gravstenene, og om de Familier, hvortil de hørte. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Afbildninger af de Gravsteene, hvorpaa Indskrifterne findes, saavidt det lod sig gjøre, og det er mig en Glæde, at jeg nu har faaet Leilighed til at begynde Udgivelsen af disse Afbildninger. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Oplysninger om de Personer, hvis Navne findes paa Gravstenene, og om de Familier, hvortil de hørte. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Afbildninger af de Gravsteene, hvorpaa Indskrifterne findes, saavidt det lod sig gjøre, og det er mig en Glæde, at jeg nu har faaet Leilighed til at begynde Udgivelsen af disse Afbildninger. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Oplysninger om de Personer, hvis Navne findes paa Gravstenene, og om de Familier, hvortil de hørte. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Afbildninger af de Gravsteene, hvorpaa Indskrifterne findes, saavidt det lod sig gjøre, og det er mig en Glæde, at jeg nu har faaet Leilighed til at begynde Udgivelsen af disse Afbildninger. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Oplysninger om de Personer, hvis Navne findes paa Gravstenene, og om de Familier, hvortil de hørte. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Afbildninger af de Gravsteene, hvorpaa Indskrifterne findes, saavidt det lod sig gjøre, og det er mig en Glæde, at jeg nu har faaet Leilighed til at begynde Udgivelsen af disse Afbildninger. Jeg har ogsaa altid havt for Øie, at tilføie Oplysninger om de Personer, hvis Navne findes paa Gravstenene, og om de Familier, hvortil de hørte.

Antegnelser
til Ous Hørred-Kirke, i Søndhordlehn. A. No 1.

Døbe-Fad.

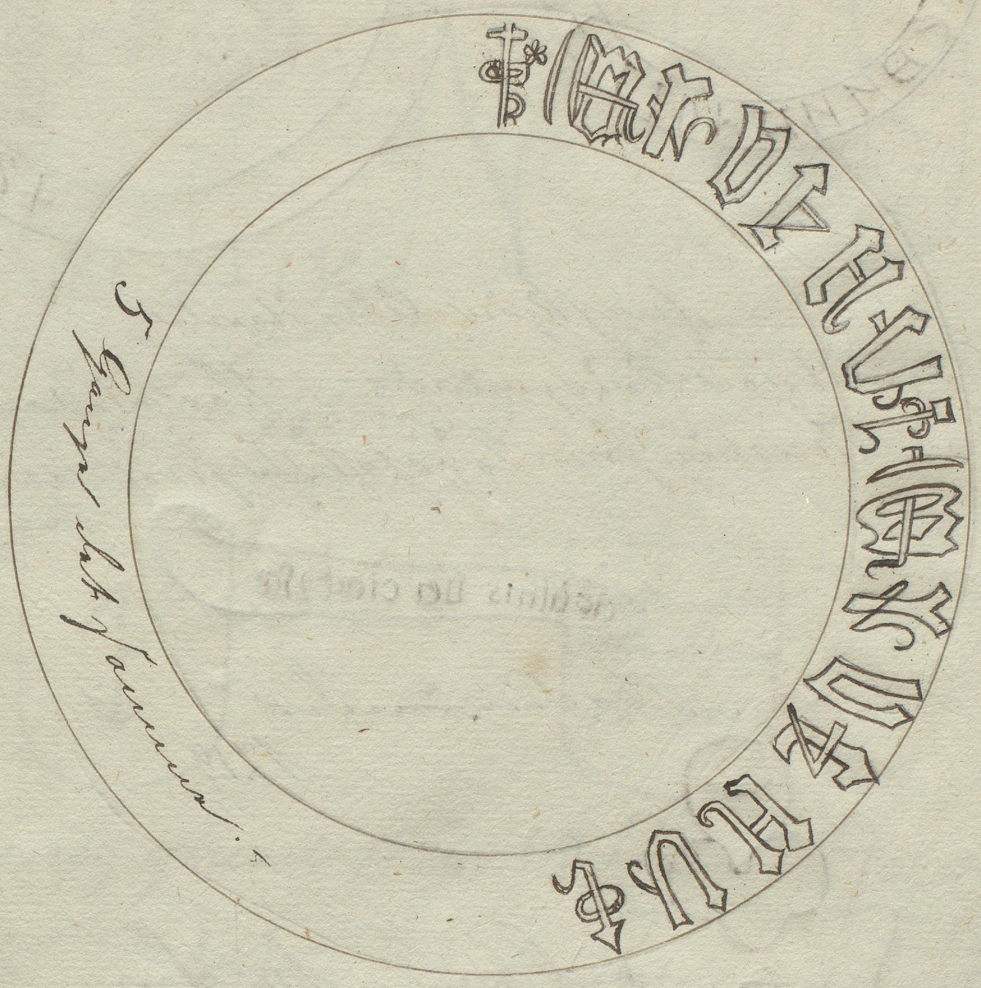

Ous Kirke-Klokke.

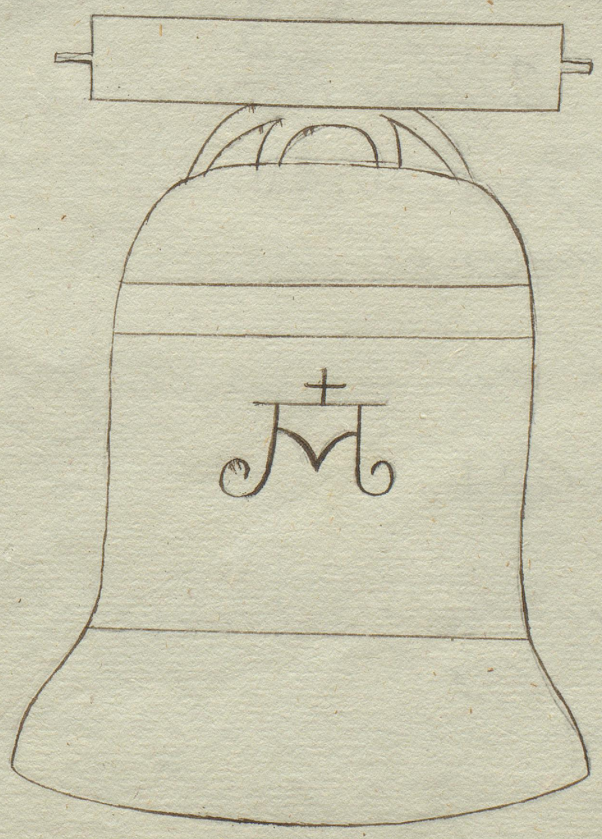

Den ørre Land paa Ukken.

Den nedre Land paa Ukken

En skjøn Altertavle forgyldt paa Kridgrund. Paa et Baand fra Christus, hvis Torsfæstelse forestilles:

cic films Dei ciæt Isæ

Neden under

1719

C Gm M Hm:

2 høie Kruuifixer, forgyldte paa Kridgrund staaende paa Stænger. —

Det ældste Aarstal, indskaaret i en Stol. 1761.

Paa en Rude:

Her
Christophe Garman
1693.

Brandt paa Ruder:

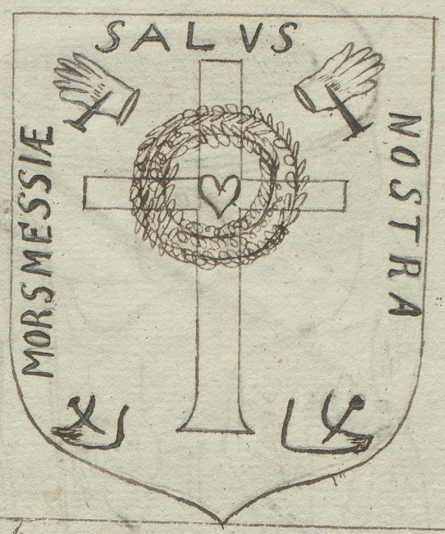

H Jonas pederszen

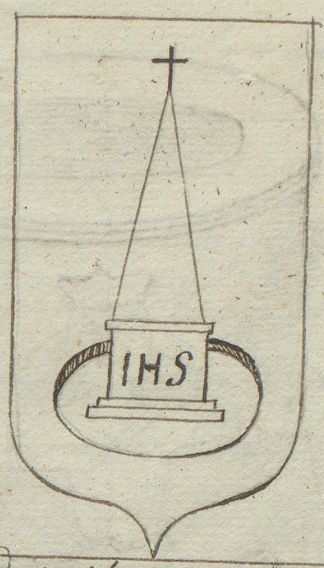

O hilsz paasche

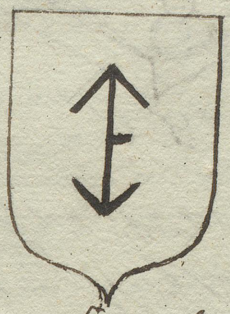

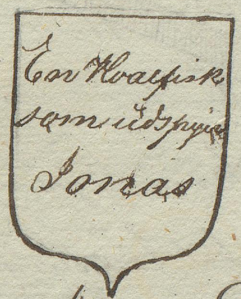
En Hvalfisk
som udspyer
Jonas

Hansz glaad 1626. M Jonas Sofferensen

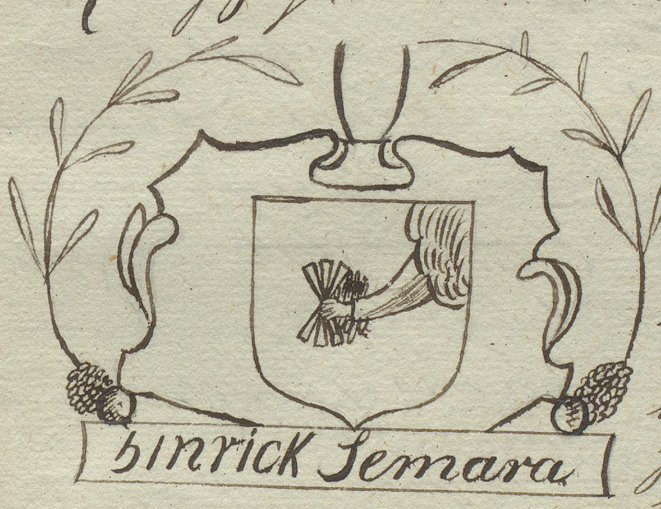

En Haand, som holder 3 Slag Jern, med Skafter, og en Krands af grönt, med Baand om, tæt ovenfor Haandleddet om Armen. Armen guul. Jernene blaae. Skafterne gule – Hjelmen guul, Druerne blaae. Tuglerne gule: +

Paa Prækestolen 1684. –

En Rude i Tirken paa Ous.

Christus foran et Paillet malende et Menneske, ved et Bord Maler-Redskaber.

Et Tempel i Baggrunden. –

under neden:

Gud os i Moders lif til dette lif har dannit,
os med sit Ord os aand til evigt lif opamnit.

Döbe-Funt

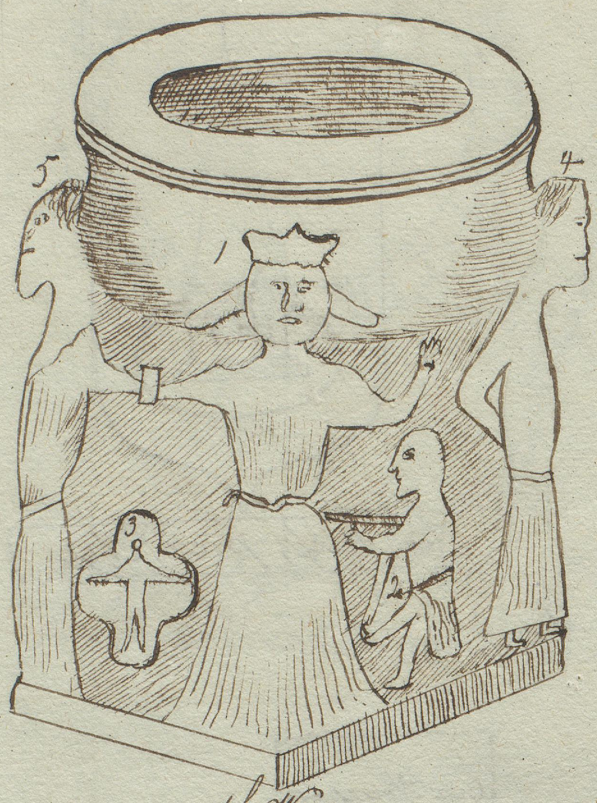

S. W.

S. O.

Fadvaskningen (: 2 :) har maaskee henseet til at nogle Tirker, f. Ex: den Meylandske, ansaae Fadvaskning som en integrerende Deel af Daaben; fordi Slangens Gift skal være udströmmet over Adams Fadder. See Varievia, 1ste Liefr. S. 82. —

A. N° 2.

Antiqvariske Notitser.

paa en Reise til Mangers og Lindaas m. fl. Præstegjelde Aar 1824. —

1. Om Konge-Höien paa Lygren i Nordhordlehn. —

Denne Höi er temmelig liden, i det höieste 32 Alen i Peripherie, endog naar man maaler fra de yderste Steder, hvor Jorden begynder at vise Spor af at være opkastet, og den er ikke mere end omtrent 8 Alen höi. — Den skal for henved 12 Aar siden være bleven opgraven, og Stiftsfuldmægtig Tvedt beretter, at der ikke fandtes noget Slags Antiqviteter i den. — Ikke langt fra denne Höi, mod Nord, findes en anden, som Stiftsfuldmægtig Tvedt

gjorde Anstalt til at lade opgrave, hvilket dog ei skal være skeet.

I Höiens nordoshre Side er der indgravet lamt for et Huus, som nu er opfort inde i og ud fra Höien, dog ei saa langt ind som til Höiens Midte. — Ved Gravningen af Lömten fandt man flodt Bjerg i Bunden. Huset, som staaer inde i Höien, ragger med läget 2 a 3 Alen og over dens överste Deel. — Denne Höi kaldes af alle i Omegnen Sjurs Haugen, hvilket Navn den skal have baaret i umindelige Tider. — Dette synes at kuldkaste den Hypothes, at Hakon Adelsteen er den, hvis Been Höien skjuler. —

2. Om en Bautasteen paa Gaarden indre Morken, i Radöi Skibrede, Nordhordlehns Fogderie.

Denne Bautasteen er af Graasteen, flad, nedentil bred omtrent 3/4 Alen, og gaaer spids opad paa den ene Side, tyk omtrent 1/4 Alen, og höi circa 2 1/2 Alen. — Den staaer tæt ved Gaardens Huse, nedtrykt imellem 2 store Bjerg-Stykker eller Stene, og har følgende Indskrivt, der gaaer ved fra Spidsen i 2 Linier:

BFRVHRMRÞF1RRΨ

ÞRIΓRI

Istedetfor Bogstavernes F1, der ei ere ganske tydelige, kan man læse ⊢Ч; og istedetfor det sidste I, kan læses: V. —

Udseendet af Stötten er saaledes: —

Foranstaaende Runer kunne læses saaledes: T

Borg Gormarson (: eller Kareson :)

dessa Runir ritri (: eller ritat :)

Stedet, hvorpaa den staaer, saavelsom Indskriften synes ikke at tilkjendegive andet, end at den er en Steen, som en fordums Eier af Gaarden har opsat til Erindring om sig selv. —

3. Om 2 Messing-Armbaand, som blere fundne paa Qvamme i Nordhordlehn. —

Den 22de Mai 1824 fandt Thomas Olsen Qvamme 2 Armbaand, af Spiral-Form, i en Tørvemose circa 2 Alen under Jorden paa John Monsen Qvammes Gaardepart i Gaarden Qvamme, Radøe Skibrede, Mangers Præstegjeld og Nordhordlehns Fogderie. — Baandene vare blanke, aldeles frie for Ir og indvikklede i hinanden. — Ved Undersøgelse af Bærdiemester Hoff i Bergen fandtes det, at begge bemeldte Baand vare af Messing. — Der var ingen Zirater, Mærker eller deslige at finde paa disse Armbaand. — Ethvert af dem var omtrent Alen langt. — De veiede tilsammen 13 Lod, og saae saaledes ud:

Efter min Formening kunne de under No. 2 anførte Runer læses saaledes:

Paal Eirigksen, Runamestr, thessar Runum Tra (: d :) lare. —

At tradla Runer, var at sammensætte Runeskrivt deels ved Abbreviaturer deels ved at riste Runer saaledes, at der i enkelte Runefigurer indeholdtes Træk af flere forskjellige Runer. — Hvis

T Dette er blot en Conjectur af Kronst. N. G. Dahl i Evinduig. —

ovennævnte Læsning af Indskrivten er rigtig, da ere de omhandlede Runer tradlede. —

Hvem den bemeldte Paal Eirigksen skal være er vanskeligt at angive. — Jeg finder at en Povel Erikson har været Lehnsherre i Bergen Aar 1333. — Umueligt er det ikke, at han kan være den Person, hvorom Indskrivten handler, og at han enten kan have eiet Gaarden Morken eller havt denne i Forlehning. — At han nærmes som Runemester kan ikke gjøre Noget til at anse denne Hypothese som urigtig, thi det at tradle Runer var en Syssel, hvormed adelige Personer og andre fornemme Herrer i de ældre Tider sysselsatte sig. —

Jeg agter nærmere at undersøge hvorvidt der kan findes Formodning om eller Spor til, at Gaarden Morken har været forlehnet Gods, saavelsom om der findes Pergamentbreve, der vise, hvem Gaarden i ældre Tider har tilhørt. — Sidstmeldte Undersøgelse har jeg senere anstillet; men jeg har ikke funden nogen Oplysning deraf. — Pergamentsbreve findes der ikke paa Gaarden. —

Ved nøiere at eftersee Runestenen paa Morken finder jeg, at de Runer, den indeholder, ere følgende:

BᛏRᚾᛖRᚢᚾRᚦᚾᛋRᚢᛘ
ᚦRIᛚRI

Hvilke jeg læser saaledes:

Paal raku runar thessarum tralra, eller trilri.
:: Paul den tappre har sammensat disse Runer. —

Umueligen skal Begyndelsen være:

BᛏRᚾᛋ): Paal rist eller risti; i saa Fald er det blot: Paal ristede disse Runar. — Slutningen um trilri kunde maaskee betyde: for Tidsfordriv; thi drila er: at slendre Tiden hen. — um drelri kunde kanskee ogsaa betyde: om eller for sin Følgesvend, thi drellir er: en Følgesvend. — Trilla er, at forhexe, og rida, at vide. — Det kunde altsaa betyde, om Ridning af en Hex eller et Trold. — Paa Irlandsk kaldes den, som troldes at være plaget

af Hatte-Aander: tröllridin; og paa Færöisk kaldes han trölri. — (: Ifr Magnussens Eddalære 4 B: p: 283:) —

4. Endel Kjæmpe- eller Begravelses-Höie i Seims Sogn i Nordhordlehn. —

Paa den flade og smukke Landstrækning ved Siden af Seims-Fjorden, fra Gaarden Næsse til Seim, i Alenfet Skibrede, Seims Sogn og Hosanger Præstegjeld i Nordhordlehns Fogderie, findes adskillige Kjæmpe- eller Begravelses-Höie, saasom:

a.) paa Gaarden Næsse en stor og mærkelig rund Jord- eller Sand-Höi, Trön-Hougen kaldet. — Denne er 42 Alen i Diameter og circa 8 Alen höi, uagtet dens överste Deel er afskaaren. — Höien ligger ganske nær ved Gaardens Huse, af hvilke det ene, en Veedskrigge eller et Veedhuus, staaer for en Deel inde paa selve Höien. — Efter Beboernes Sigende skal denne Höi aldrig have været gjennemgraven. —

En mærkelig Steen, som nu er opreist inde imellem Gaardens Huse, synes at staae i Forbindelse med denne Höi eller at have været opreist paa eller ved Höien i ældre Tider. — Denne Steen er krum eller udhuset som en bred Rende, 3½ Alen höi, og circa 1½ Alen bred. — Paa Stenens Convexe Side findes ingen Mærker, men paa den concave Side, eller i den udhulede Rende sees Spor af Mærker, hvoriblandt der nu kun er kjendeligt at omtrent i Midten staaende Kors, der er stort, circa 1½ Qvarteer langt, og seer saaledes ud:

Det er muligt at denne Steen har været Overligger over en Ligkiste eller Hellekiste af Steen. —

X:

Stenens Udseende er omtrent saaledes:

b) Paa Gaarden Todtland findes en liden rund Jordhöi i Nærheden af en Ager, ikke langt fra Postveien. —

c) Paa Gaarden Ryland sees adskillige saadanne Höie i Nærheden af Postveien. —

d.) Paa Gaarden Hopland findes en d°. — Ved et Höst, som tilhörer denne Gaard og ligger nede ved Seims-Fjorden, sees ogsaa en Bautasteen. —

e) Paa Gaarden Watne, sönden for Seim, findes en stor Begravelses-Höi, grydet med 2 Bautastene, af hvilke den ene er 5 og den anden 2½ Alen höi. — De staae i lige Linie med hinanden, paa en Distance af 8 Alen, ere vel befæstede med mindre Stene, som ere kilede ned i Jorden, og vende de flade Sider til Øst og Vest. — Der findes ingen Runer, eller Mærker paa nogen af disse Stene. — Stedet, hvorpaa de ere opsatte, er en lang, höi Sandbakke, fra hvilken man kan see langt hen over Naboe-Gaarden Seim. — Beboerne kalde dette Sted: Reset, hvilket Navn det skal have baaret fra ældre Tider. —

f) Paa Gaarden Seim findes en rund Jordhöi, hvori Sagnet beretter, at Hagen Adelsteen skal ligge begraven. — Denne Höi er nu liden, da den for omtrent 20 Aar siden er udjævnet og omlannet til en Ager; men den har tilforn været stor og höi. — En af Gaardens Beboere fortalte mig, at den forhen var meget höi og saa bret, at den fine Jord, hvoraf Höien bestaaer, aldrig kunde blive liggende paa Höiens Sider, men ideligen skred ned. —

Samtlige her under Litr: a, b, c, d og e nævnte Oldtids Levninger ere beliggende i Nærheden af Tongs-Gaarden Säheim, eller Seim, der samme, hvorpaa Höien, som nævnes under Litr f, findes. — En meget stor Höug, der ligger inde paa Gaarden Seims Mark, vestenfor Gaardens Huse, hvilken Höug kaldes Klöe-Haugen, synes ikke uliig til at være en Begravelses-Höi. —

5. Ved Indgangen til Mangers Hovedkirke findes, som Dörtærskel, en Steen, der er 3 Alen lang og hemmad 3/4 Alen bred, ogpaa hvilken der findes følgende Indskrivet:

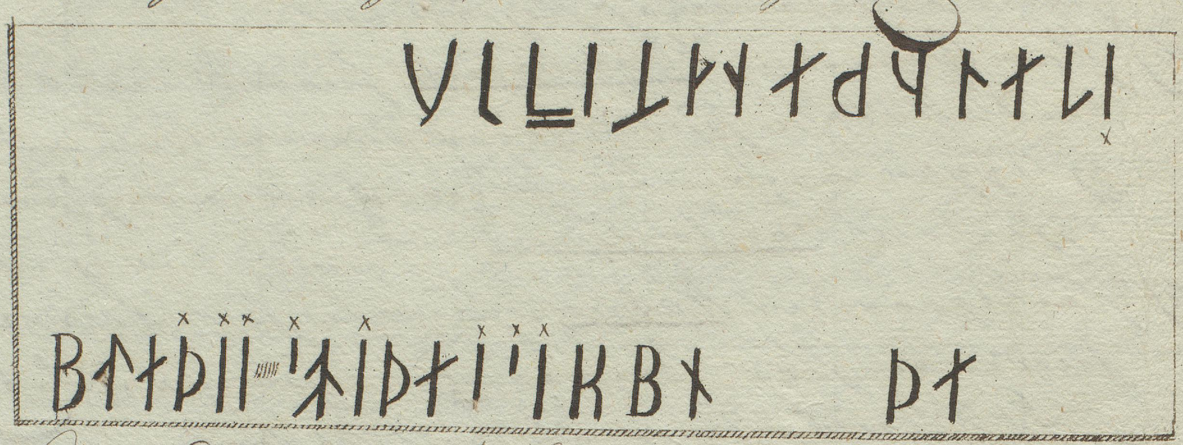

De med x betegnede Runer ere utydelige, og hvor der i nederste Linie findes Rum aabent imellem de øvrige Runer kan aldeles ingen Runer spores. — Den øverste Linie synes at bestaae af lidt mere end halve Blagstaver. — Caracterernes og deres Stilling synes at vise, at den nederste Linie bør læses først, fra venstre til høire, samt at man derefter bør vende Og ned og Ned og paa Stenen og læse den for øverste men den nederste Linie ligeledes fra Venstre til høire. —

Formedelst Runernes Utydelighed er det meget vanskeligt at angive Indholden. — Det synes mig dog ikke uantageligt, at Indskriften kan læses saaledes:

Paal Oddarson aatte (: et Barn enten Ingibirdar eller et lignende :). — Artid hennar 4 (: eller to :) Nottir — (: de 3 sidste Runer veed jeg ikke at gjøre Noget af :). —

Er denne Læsning rigtig, da har Stenen været en Ligsteen, som Povel Oddarson har ladet lægge over sin Kone Ingeborg, med Forklaring om hendes Dødsdag. —

Herefter kommer et Crokikart, hvorpaa Gaardsnavnene Fitje og Remberem findes. —

A. 3. Antegnelser

paa en Tour til Isdal og Seim i Septbr 1824.

Isdal. Lidt søndenfor Tunet er en temmelig stor rund Begravelses-Høi, af Kampesteen,

Geyt- eller Grot-Haugen kaldet. — Den er
ved i Midten noget uordentlig lagt, og kunde
derfor maaskee synes at have været agrodet, dog
mener jeg at dette ei er tilfældet, da adskillige
store Stene nede i Høien seer at ligge ganske
ordentligen. — Længere syd nedimod Bau-
det ligger en Høie, Kirkehaugen, der synes at
have indeholdt flere Begravelseshøie, men uden
en Ager. — Et lidet Stykke i Nordost ovenfor
denne findes en liden Ager, 30 Alen lang og 3½
Alen bred, hvilken ikke synes ulig til at have
været en Skibshøi, da den er saa smal og tem-
melig ophøiet i Midten. — Bønderne sagde, at
det forhen var en Mosse-Høie, af samme Form
som Ageren nu har. — I den vestre Syds
er den noget bøiet, og seer derfor omtrent
saaledes ud: — Bønderne
Udsagn om Høiens forrige Beskaffenhed gjør det
sandsynligt, at det har været en Skibshøi. —
Lidt vestenfor Kirkehaugen, paa den anden
Side af Postveien, er en temmelig stor, af Steen
og Jord oplagt, Begravelses-Høi, Kolshaugen kal-
det, bevoxen med Træer paa nordre og vestre Side,
men opsyodt til Ager paa søndre og østre. —
I denne Høi har Rasmus Isdal for endeel Aar
siden funden Fæstet af et Sværd og en Øxe, hvil-
ke han har opsmeddet. — Det laae øverst i
Haugen og kom frem under Syoden medens
han optog en Ager paa østre Side. —

Antiquariske Notitser paa en Reise gjennem A. 4.
en Deel af Wasværns Thinglaug samt Exinge- og
Moedalen, Aar 1824, ligeledes til Lysekloster. —

Begravelses-Høie i Evanger Sogn.
Wosse Præstegjeld. —

1. paa Gaarden Bolstad. —

a) paa en Blakke, søndenfor Bolstad, ovenfor
Gaardens Huse, tæt ved Veien til Rasdalen,
findes en stor, rund Begravelses-Høi, der er

circa 100 Alen i Omkreds og 18 Alen høi. — Paa hver
hjelelig gaar, ubekostet og kostet af Commun-Skar,
hvis Ret nu ligesaavel som Gaards-Antallet Fæster bør
gjøre Vanskelighed bør bagnes. — Paa Fæsters Omraade
bør nogenlunde saa stor, som der for meget circa 4 Alen i Kreds
gjøres, og allerede var Alen-Vei saa gammel af Skov
vaar ganske øde, da den for 20 Aar siden blev Fæsteren
anvist. — Andre Skaar nedenfor. — Aar 1824 begyndte
Ole Balstad at gjøre mange gram Fæsten for at sætte
ny Kommun-Gjerde i den. — Fæsten gjør ellers
saa ofte til nytte, og naar den Commun-Alen
Kommer 1½ Alen ud. — Fæsten formener
ei at gjøre saa mange Fæsten til Fæstere, og at
gjøre ei til naar det skulde gjøres, da gjør ingen
Steder Skade. — Fæsten formener ogsaa at forandre
ei Grændserne fra Oldtiden der mellem
Fæsten i Fæsten. —

Denne Fæst har for nye ei mere udgravet, men
formeldet Ole Balstad har dog nogen for circa
30 Aar siden omtrent gravet den med Sjøet.
Fæsten har nu mer Kommun med Granningen 1824
Jorden består med en Jamskuns circa 1 Alen
dybere, og nu Fæsten Skjøtter at vide, at den
mer ikke Gravs Kommer mer under. —

Ved Skov er for det meste ung, men ei Skjæpt
Tømmer; Skader, ofte for Arnen, ligge over for
Grændsen til Rongen, finder dyre ved Fæsten Gallen
nu leidet, med Skiftet over Fæsten, dog
ved 2 Andre er ogsaa omtvistet og under Sag. —
Ved den sidste Granning, der skal mere forgaae
for mere end 100 Aar siden, skal der, efter Vagent, mere
funden at Stænder, med den sidste Tvist, da Mandens
Faar gror, blev syg, troede det Rent, efat Faaret under
sidste at forandre Skad, og Tvisten med Granningen.
Ved Fæsten Skad, ungdt længere i Vandet
finder ei Stor og Skjæv, med Skiftet over
Fæsten, som er gandske gjennemgram. —
Efter Vagent skal der, med Granningen, mere findes

Denne Fæst Gjennemgravet i 1824 af Fæsteren
Ole Balstad med Fæsten Nr. 3. af Commun-Fæsten
Vestre Vaalstad Skov, i Skiftet
Fæsten Fæsten Ole Balstad, i Skiftet
Vaalstad Vandkant Skov, i Skiftet
Vaalstad Vandkant Skov, i Skiftet
i Fellmarken. —
14 Fellmarken Skiftet af Vaalstad Fæsten. —

nu stor Gyrjekstrand vestkantedal Välsynagt i. —
Jäinu nr cirka 120 Alnu i Ouskrad. 20 Alnu Jäi og
50 Alnu i Gjimmarfjeit. + Sudmudig i Jäinu
Jav dr mestadt magatjokt Gras ellr mjuk Gras,
dagtaf flada Stran yar dei dr Baadt, at dei mai
Hinu nr skeid dagtaf ud dorr dei auvdrui Jadnar,
at Lammat dr almenn Jamtrat, Jeilakudrui
bjelaligan Kaupstad Jrundar Stad, Jäinu yaa
Jäidrat Bid fiudr Jadnar dagtar. — Ouskrig
Jäinu nr nu Gyrjar Jamtjeiligan damt drum,
at Jord dag Jäidr nr ay dagnu dei at Jorum
Jäinu. —

d/ Kaa Jamma Bid, austrum 30 Alnu fjälig fra
Jäinu Libr. fiudr nu aflang Jäi. 10 Alnu brad,
Kuid 4 a 5 Alnu Jäi mai cirka 40 Alnu lang,
Legadr augjum nu nu Gras, og gjimmu
Kaarnar yaa dr bid Hui, Jaa at dei nr afskaki
2. — Orn flada Jamu austrum Jadnar id: —

Dmum Jäi nr nu barnagum med Eidar og Jurur. —
Dr fiudr nu Jor af at dei nr ay Jarar nu
uidr dagt. — Dat dr uidr Grind nu Kibo Jäi. —
d/ Kaa Jamma Bid, uordrafli fra Jäinu Libr. d
fiudr nu aflang, dr Laden Jaraf med dum,
nr nu bay af Jeija Dammaf, Jäidr, Lengd og Breidd,
mai Jäi nu gjimmu Kaarnar yaa Kleidum. —
Dau Jnnr Jadnar id:

Dr Jnn Jallr ikki Lagn til, at dum Jäi Jar mest
af Jprugrarnu nu uidr dagt. + Ouskrig bygg
dessi Kibo Jäi, dag d. fiudr nu Gras Lignar
au Krig Libr: d. —

2. Ole Larsen Före, yaa Gaardu Före i Wasvens
Sogn, Jkalmen i Ersidafjr af Brand, dr
Jkalmen d fiudr nu i nu Gran Jäi — Vidt dr nu
11 Kjuk. — Dat dr Brand aufar Almuu for at
Legnu idet, i Jar nu Fjjdamm, dr brau af andru

Kammen fra Ullensvangs Kl. eller saa vidt vor Kommun Vogne Taxter i Vaskinden eller Klov. — Da Byen bevönn med Underdan, og skal blive ofte i stig Embedering, udlaant.

Tjälyne skrive Lüür Vogne, men ved nogle Vaadanne, som vel ingen steder Kl i Evangr Vogn Vandske Kraft. —

3. Kaa Hernes, i Evangr Vogn skal forr nogle Aar siden i ne Jämmer Jordskred Klagstrand og ne Tjälne. —

4. Kaa Tadnes, i samme Vogn, skal Kunich Tadnes i ne Lyng Jord Jordskred ne Jern-Brükkl, eller ne Löjsti, som ikke Jordmoden skal Jave. —

5. Kaa Gulastrangen, nt Jordmoder Vad Enedr Langeland i Teigdalen Evangr Vogn, skal, efter Vogent. Jordskred Tjönnyskje. —

6. Kaa Nopen, i Eseing Dalen, Evangr Vogn, skal finde 3 Tjönnyskje ner ved Jernvandet. — Det skulle dei ikke ved ny gravning. —

7. Kaa Ovsedal, ne bemeldt Gaard i Eseing Dalen, Evangr Vogn, for Indlandingen Veilag for öfrig Kar skrive ikke under ne stor Klage imod Vogn Jordskred. Vat stort Klagskred ved Sy til begge Sider, og ne Vaskjing Kvog ved Sy Kl. 2:) ne Jern-Brükkl, ved Elvekl i. 3:) 2 Jordskred Tjönnyskje. 4:) ne Vrid Ojer. 5:) ne Indlaag, og 6:) 2 Jordskred ved Lyng til 2 Tjönnyskje. — Jan Jave ay jordskredet Juerdet, langne ay Vatn Tjönnyskje, falgt Ojer til Lars Krosten, falgt Vatn Tjönnyskje til Ridne paa Vassstranden, ay for komme skadet Tjönnyskje. — Elvekl Brükkl ikke gik strax tön da Jordskredet skjöne ay. — Det ikke Tjönnyskje, Vaskjing Kvogyne til Juerd, forstat, ogne Lyng til det ikke Tjönnyskje gav Jave ny. — Da Jordskredet skjöne Vogne, laan ved Tön anskrevne ay ibland skrive. —

Kaa Jaarden Gaard skjöne det at Jave mere end nogle stor Tjönnyskje i Vaskjing, skjöne skjöne nogang at Jave mere ay gjenvinne Kaarene ay klemme, som nu skjöster ved dagat Jordskredene. —

8. Kaa Ladvig, i Kosanger Kilbrad ay Aloe Vogn, finder ne Vogmaal for Jöi — men Klagen dag ved Undersögelsen, at det Ruu ne Jöder af

Vestrejdelen af Thorup Sneslet dag vaar vore rundt
Forne Jorder det eiria i Elsie tykkes Lag forud,
saa vor ommyndt sjonner at vedsige. — Da
ligge østenfor Byen, i Vesterende af disse
Anders Ladvig lovede mig af sine Niels Ladvig,
der siger af Jordebogen, siger vor skyldig 2øi fiirdes,
til at Bygge paa ved, imod at sige, ofter tilbød, gi
vore sine Dagløn for 4 Dage, og saa vil Vurdere
for billig Erstatning. —

Paa samme Gaarde Løb ligger nu mod Vest
Østenfor mere Bakke steer Thue, som er 80 Alen
i Omkreds, 12 Alen høi, laant til alle Veirs
og stod ommyndt. — Dette kaldes Kirkebanen,
og Bygmd erindrer, at dem kaldes saa fordi
det i gamme tid skal være bestemt, at Fladeqvals
Kirke skulde staa der, Sneslet Kirke skulde da
komme, ofterdi det var Sinderagt til Kirken,
paa mod Vest blev Sneslet til Fladeqval, imod
at mage mod Øst af Sneslet. — Det Sted som
maatte være, at Alterene, førend Kirken
begyndtes, var Jævnet til, Enddags og Offringen
paa og med samme Vand, og at det dagen Gamle
ofterdi Kirken var, maae stemme Sig til Fladeqval. —

Omvold til Thue
er nu paa Omvoldens Vest Ende Bygmd og Kirke,
Ofsyr og dagen. — Skifte Timmeret 2 Karles i
Gaarden skulde fuldføre Thuen, saa at Ro-
dsygaarden er af 2 Enkelte. —

2. Paa Fladegaal, i samme Skibsrede og Sogn, findes
i Vesterende af Kirken, midtmellem den og Gaarden
Sneslet, nu skov og, saa det skyder, gaar Vei dvert
Gravsøi, Sneslet tilhører Etmand Jacob Flade
gaal lovede mig at opgrave til Søen paa den
Maade, jeg førstkommende Aar, imod at jeg betaler
ham billig Dagløn og saa det, saa findes, hjælper
med billig Erstatning. —

Østenfor Sneslet i Udmarken, hvor den
Brandbygge 2 Gaarde, Sneslet, ofter Bygmd, og paa Skille
mark Engmarken Søen, men det skyder ind
Sneslet i Midten, og skiller det ad i to Dele
gravede. — tilhører Jacob Fladegaal, lovede mig

innlöst at gjennemgaa Skuldfordringer imod
forbl. Bilkaar. —

10. Paa øvre Hellelands, tilfalder Thorvald og Hagne
Gaar Niels Hellelands, for resterende Gaardfæste, fundet
ni Aar. Gaar i nu Thomasøisa. — Gaarden skal vurderes
paa ny ved Kongsl. Auctionsdekret, men gaar Ra for-
uvidende. — Den anses for at være noget lemmelig
tilsat Fæstet. — Den er nu udlagt i Thomasøisa
for Fundsummen, og Jacob Moe lovedes at skaffe
mig den for billig Betaling. —

11. Paa nedre Hellelands fandtes der ogsaa paa
Gaarden nogle Gjenstande, som Ejeren tilhører nogen af
vurderingsmændene, da saadanne Gjenstande nu er gaaet Ra
tilhande og over 20 Riksdaler ere vurderede i Thomasøisa
at skaffe Penge, som fornemmelig vare udgjorte
af Gaardsredskaber i Gaarden. —
Tilbudet som undertegnede Gaardbruger nu
lovede paa Kaldet Rudskaa-Gaar, som Ejeren
Magne Hellelands lovede mig at gjennemgaa
til Høsten paa Bilkaar fandtes No. 9. —
Endel Rudskaa-Gaarde bestaar af Rud-
skjelning og Kaal-Mand, da Gaardmanden fan-
der Lejlighed til paa Kaldet Rudskaa-Gaarde,
at dyrke Mandskjæl fra først af Gaarden indtil de
Gaarde, paa hvilke Gaarden findes, ligge bygdemæs-
sige. —

12. Paa Moe fandtes, foruden ogsaa paa Rudskaa-Gaar,
hvilken tilhører Jacob Moe lovede mig at gjennem-
gaa til Høsten, paa samme Bilkaar fandt de for-
anførte. — Gaarden skylder Rudskaa. — Der var ingen
Gaard, men Rudskaa-Gaarden afsiæret 2 Leilæ
ud mig at skifte 5 a 6 Leilæ langt Skjellet Fond,
der med Fondskjelningen Gaarden paa Gaarden
Fonds.

O

Det er Min Pligt og min Omhyggelighed, at
skifte Skjellet, skjønt Boligen er uindeelt Eiendom
Leilæ Gaarden, at blive mest ødelagt, saa gjør
det Gaardskjelligt, at skifte mest Gaardfæste. —

13. Paa Ekerstad, fandtes Fæstebeligheden,

skal findes en stor Steenröise, der skal ligge saaledes, at den ei kan være nedfalden fra Fjeldet men maae være sammenbaaren. – Sagnet gaaer, at det skal være fundamentet af en forhen værende Kirke, men Jacob Moe meente, at det ogsaa maatte være en Rudkal-Grav. –

14. I Fladegaals Kirke er et endnu ganske ubeskadiget Alterklæde, som Paaskrivt paa Midten inden i en intetsigende Figur: 1655. – Altertavlen er meget gammel. – Den har af taaleligt Billedhugger-Arbeide en Maria med Jesus paa Skjödet og 2 Figurer ovenover. –

Figurerne og hele Tavlen synes at være overtrukne med Gibs, og de ere hist og her forgyldte. – Under Tavlen er en Indskrivt, men som, formedelst at Gibsen er löseren og affalden, nu er temmelig utæselig. – Hvad jeg kunde faae ud deraf var følgende:

AV . . . NARIA · GRECAPIS AN
I. C. M. M. P.

Begyndelsen synes at være ave Maria; og Tavlen er nok altsaa en Levning fra de catholske Tider. –

15.16. Paa Gaardene Moeströmmen og Notvedt, sammesteds beliggende, synes at være Begravelses-Höie, hvilket jeg ikke bestemt veed, da jeg kun saae dem nede fra Söen. –

17. Paa förste Bjelke over Dörren til Moe Kirke staaer indskaaret 1593. – Paa Altertavlen sammesteds staaer malet: Fader vor, og nedeunder: 1612. —— Paa Kirkegaarden ligger en Gravsteen, hvori er huggen: ✝. —

hvilket sandsynligen ikke er andet end et Baemærke. – At Indhugningen er meget gammel sees tydeligen da der ingen skarpe Kanter findes, men alt er afrundet og Udhulingen kun saare ubetydelig. –

18. Paa Gaarden Krogeide, under Lysekloster Gods i Söndhordlehn, findes paa det smalle Eide, hvorover man passerer fra Faue til Lyse-Fjorden en meget stor Steendysse, som

skal have ligget der fra ald gammel Tid og
ikke have været opkastet eller gjennemsagt. —

19. Paa et Næs ved Fjorden til Bolstad, imellem
Wossenæsset og Stamnæs, i Gaarden Milleshaugs
Udmark, Hosanger Skibrede og Nordhordlehns Fog-
derie, stod for mange Aar siden en Stub, eller
Stuur af et meget stort Træ. — Denne Stub
kaldes Sverre-Stuven. — Dens Rødder ere end-
nu (: 1824 :) at see. — Sagnet beretter, at de
Samske engang vilde trænge ind igjennem
Fjorden til Wass, men at de ei kamme længe-
re end til bemeldte Næss. — Maaskee
er det rettere, at Tang Sverre forfulgte Lan-
derne fra Oster, Wos og Hordeland til bemeldte
Næs, efterat han havde slaaet dem i Bergen
Aar 1180; — eller at han 1182 forfulgte Magnus
Erlingsen saa langt, dengang Magnus flyttede
fra Bergen over Wos og Hardanger til Østlandet,
eller at han enten paa en af disse Tourer, el-
ler en anden Gang, saasom da han i 1178 ~~[illegible]~~
havde været paa Wass, har været paa Land, eller
belagt sit Skib ved bemeldte Næs. —

20. Paa Gaarden Njostad, i Hosanger Præstegjeld
og Skibrede, paa Osteroen, skal der findes et
par Gravhøie, med Lauta-Stene paa; hvilke
jeg endnu ikke, (: i Juli 1824 :) har funden Leilighed
til at besee. —

21. Paa Gaarden Hatlestad, under Lysekloster
Gods i Nordhords Tinglaug, søndre Bergenhuus
Amt, findes 3de Kjæmpehauge nemlig a:) Aakernæs-
haugen, der er temmelig høi, bevoxen med Træer
og synes at være urørt, b:) Bjørkhaugen, der
ligger paa et Næs ved Kallandsvandet i sydlig
Retning fra Gaardens Huse, og ligeledes synes
at være urørt, samt c:) Smaakshaugen,
der ligger omtrent i Vest fra den sidste, og længere
og fra Vandet. — Alle disse 3 Hauge bestaae af
Kampestene, blandede med Jord. —

22. Paa Gaarden øttre Hamre, sammesteds, er en
Haug, kaldet: Hamre-Haugen, paa hvilken

findes en Flauta-Steen, der er circa 4½ Alen
høi over Jorden, bred i det høieste ½ Alen og tyk
circa 4 Tommer. — Den er vel befæstet i Dun-
den med andre Stene, meget mosbegroet, men
den har ingen Indskrivt. — Den seer omtrent
saaledes ud:

23. Paa Gaarden Kaland, sammesteds, findes
paa det store Næs nede ved Kalandsvandet, 2 Gjænge-
hauge, af hvilke den ene er ubetydelig og synes at
være omkastet, den anden, Aakernæshaugen kaldet,
derimod større og uladeret. De bestaae af Gange-
stene, blandede med Jord. —

24. I Kalands-Vandet, lige ud fra Gaarden Smaadal,
under Lysekloster Gods, ligger en liden Holme,
som kaldes: Jødeholmen. — Sagnet beretter
at i gamle Dage, medens Smaadals-Ulvinen
var overmaade vanskelig at passere, skal
en Jøde, som skulde reise den Vei, være
styrtet ud over Ulvinen og have slaaet sig
ihjel. — Man lod ham begrave paa formærnte
Holme, og hans Dødssted saavelsom Begravel-
sesstedet fik Navn i Anledning af Personen.
Ulvinhedder endnu: Jødekleiven. —
Jeg har besøgt Holmen. — Paa dens
høieste Sydse viser Form af en Grav høi
saadan som de nu paa Tirkegaardene
brugelige, og uagtet der kun er lidet
Jord ovenpaa Ulyperne paa Holmen, er
der dog paa Sydsen Jord nok for en
Grav. — Jeg formoder, at Historien, om
den er sand, hører til de nyere Tiders
Tildragelser. —

Continuation af Notice
om Oldtids Minder i Wasse Præstegjeld, skre-
ven paa en Reise i October 1824.

Balstad. Ved Siden af den sydligste Begravelseshøi
paa Balstad-Stranden findes ogsaa en Skibshøi,

30 Alen lang, 5 Al: bred.
Jeg lad den store Jordhöi paa Blakken sönden for Bolstad. Elven opgrave fra Vest til Øst i 3 Dage i October 1824, men der fandtes aldeles ingen Levninger af en Begravelse, naar undtages et Par smaa bitte Stumper forrustet Jern og endeel Kul, som laae hist og her inde i Höien. — Paa samme Blakke, men lidt lavere og længere mod Nord, findes en Begravelses-Höi af Kampestene.

Horvey. Her sees tydeligen 5 Begravelses-Höie, af Jord. — Paa de 2, som ere nærmeste ved Tunet, sönden for dette, har der staaet Blauta-Stene, som for circa 50 Aar siden ere nedtagne. — Den ene, som er fürkantet og 8 Al: lang, ligger nu som Svelle under John Knudsens Löe paa Gaarden; den anden, 4 Al: lang, ligger som Gulvaar i en Uæde- og Vlad-Lloe, tilhörende Johannes Andersen paa Gaarden. — 2 af de andre ere undersögte af Bländerne. — I den ene fandtes 3 Øxer og et Sværd. — De 2 Øxer blev strax opsmeddede til Arbeids-Redskaber; den 3die var saa forrustet, at den ei lod sig arbeide. — Jeg fik Levningerne af den i October 1824. — I den anden Höi blev intet funden. — Det foraamtalte Sværd var saa forrustet, at det faldt fra hinanden. — Disse Sager laae i en Hulle-Kiste, der var 5 Alen lang. — Hullerne blev optagne og brugte paa Gaarden. — En 4de Øxe blev nogle Aar efter funden i den opkastede Jord. — Jeg kjöbte den for 8 mfr Jern. —

Bolstad. I en Blakke ovenfor Gaardens Huse fandt Peer Bolstad for nogle Aar siden en rund Steen af Gvarts, tilhuggen saaledes at den seer ud som et stort Menneskehoved, med Hals under. — Dens Form er følgende:

Höiden . . 12'
Bredden oventil . 9½' à 10'
— — nedentil . 8' à 8½'

(vide efter følgende Tr. tract A.)

Jeg fik den i October 1824. — Efter min Mening har den været brugt til at male Korn med förend Qværne blevn ogförte, eller og til at knuse Salt. — Denne Mening vinder Styrke derved, at Plinius beretter, at Nordens gamle Indbyggere benyttede sig af Huller i Bjergene til at male Sæden i. — Instor: nat: — ✕

A. Sammenligning
imellem de 2 store rundhugne Granit-Stene, som eies af det Bergenske Museum, og nogle andre lignende. —

I Liljegrens nordiska fornlemningar, 2det Bind, paa Pladen No XCI aftegnes en temmelig lignende Steen. — Copie af denne Tegning vedlægges. — Liljegren yttrer sig derom saaledes:

XCI. Formhuggen Sten.

"I en åker, kallet Svarthullet eller Storbacken, vid Förum i Sparboen, fanns år 1817 denne af Hr. Major Klüwer aftecknade sten XCI. — Den är 1¼ Al: hög, 1½ Al: lång och ¾ Al: bred, af quartz, blandad med leerschiffer, och till Skapnad af ett stycke smör, lagd på en af gammeldags bullar, danad genom Konst, såsom af spåren efter meisenhuggen ännu kan skönjas. — Derjernte fanns en annan, tilldannad som en flaska eller bouteille, helhuggen eller ei chålig; men denna er sönderslagen. —

På Gården Gualseth i Tellmarken har for ungefär 40 år sedan funnits 2ne stenar, danade såsom surbröd, hvilka så högaktades, at de ei blott skulliga i högsätet på ren halm, utan åfven tvagas beständigt med Kårnmjölk samt vid Julhögtiden öfverstänkas med friskt öl. —
Å Mesås gård likaledes 2 st., hvilka man i synnerhet hvar Torsdagsafton m:m tvådda, smorde med fett, torkade for elden och satte i högsätet i tanka, att de gåfvo välsig.

"nelse i huset. —

Af daningen på alla dessa ser man nog, att de ei såsom verkliga bohagsting varit användbara, utan synas tillkommit, att föreställa gudomligheter. — Likasom om dessa formåles, smordes, vårmdes och torkades afgudsbilder hos de gamla Skandinaverna, Greker, Romere och Hinduer smorde ochså sina Gudabeläten med olja, mjölk och smör. — På Skottska öarna och i Cornvall har man med öl, miölk och vatten, o: d:, öfvergjutit stenar, hvilka man tilltrott stora verkningar. —

Det hafva vi oss åtminstone bekant, att Nordboerne långt from i medeltiden hade mycken aktning för vissa stenar (: stenbilder, fetischer:). I Sverige behöfde det ännu 1442 genom att den allmänna lagens stadgande förbjudas." —

Sammesteds paa Pladen No. LXXXVI aftegnes en Steen, af samme Slags. — Vide haslagte Tegning.

Liljegren omtaler den, under No. LXXXVI faaledes:

" Ibland andra vid Götha Canalgrafning funna säker var åfven No. 3 en hvit sandsten, ofvan ifrån sedd No. 3 alldeles spheriskt rund med ett kors tvårt öfver, men sedd på sidan No. 3 a, ett halft klot med offats, 16 tum: i Diameter, funnen i en kulle jämte aska, ben och stycken af urnor, vid Bjursta Kungsgård i Vestmanland, i teckning meddelad af Brukspatron Iverus. —

I samma landskap vid Johannisberg skall funnits, enligt Fischerströms uppgift, en annan klotrund sten, kallad hvita stenen, hvarå de ristade bokstäfverna varit utnötta. — Den klotrunda stenen på Ingelstads hög i Småland har många inhuggna ziroter. —

Dikman omtalar en svarfvad sten om 1½ Lisp: vigt, hvilken skall blifvit kastad mellan händerna såsom en

"annan ball". —

Af de Spar af Meisel-Hug, som endnu
sees paa den i Sparbom fundne runde
Steen, synes det rimeligt, at dette Slags
Stener. — saaledes som jeg strax har troet-
ere de ældste Mölle-Stene, hvormed man
har, i Jattegrydes, malet Korn til Meel. —

I Grotta-Sängr forekommer Udtrykk,
som ikke gjöre det usandsynligt, at et
Slags lignende Qværn-Stene have været
brugte af Frodes Mölle-Piger, Fenja og
Minja. — Det hedder nemlig, i 23de og 24de
Vers: "sungo oc slungo snudga steini",
og i Vers 87, 88, 89 og 90de: "sva slaungdom
vip snudga steini hafga halli at halir
toco" (: saa slængte vi den tumlende Steen,
den tunge Hald, at Karlene dem grebe :) "tav-
kum á maondli (: taunpli :) mær skarpara
" (: Vers 149 og 150 :); lad os före Mandelen
skarpere, Pige :). —

Det Kors, som er funden paa Stenen LXXXVI
hos Liljegren, og den Omstændighed, at den
blev funden i en Gravhöi iblandt Aske, Been
og en Urne, synes derimod ikke at kunne
bestaae med min Theorie, med mindre man
vil antage, at Stenen senere er benyttet til
andet Brug. — Korset synes derhos at vise, at
Stenen ei kan have været et Gudebillede. —

Horvey. Blautastenen, som nu ligger i den ene
Gavl af John Knudsens Löe, er 8 Al. lang og bred
paa den ene Side ved Foden 16', i Toppen 13' og
— — anden — — — — 12', — — 10. —
Blautastenen som ligger til Gulvaas hos John
Andersen er 4 Al. lang, 18' og 6' tyk. — Paa den
sidste skal der, efter Eierens Sigende, staae Blagsta-
ver og Aarstal; men disse vare ei at see paa
den underste Side, som vender ned til Gulde-
ren, hvor Stenen viser ganske tydeligen. —
I Stuehuset hos Ole Nielsen viser i Bleitskien

Wederkarmed ſtaar en Gjörme 5 Tömr, og Gaborne
bruger, at naar Gjörmen nogang forfölger en fremt-
ſammelig Dyr, ſaa mindre dog ſlaaer ind af Dörene
og ſlaaer ſammen til i det at Gjörmen ſögrer dog bortmat-
ſtaar Jorden, men traf Gaitſkinn. — Der er ikke
bruger ind for ſamme Dyr og Wederlag ſtaar aan-
bruet ſaaledes:

Knud Brynildſen var ſiden af ſamme gamle
Thidsfamilie, ſaa ſad Kommen fra Mügaas.
Dan ſamme ſaaledes ud:

Kan ſees paa Tide af Hammen og med Kaftet b
ſammenſögget:

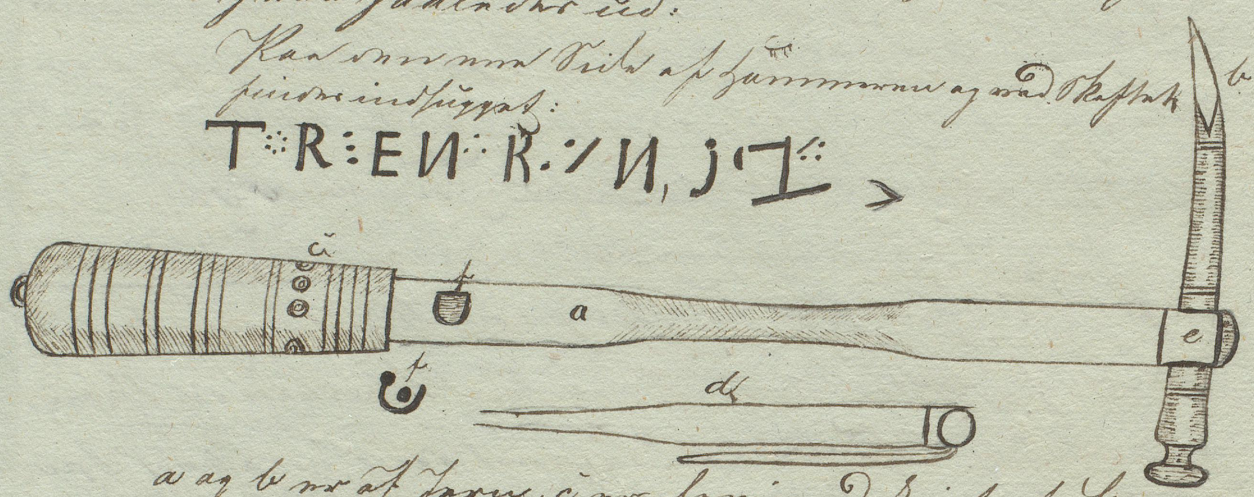

a og b er af ſamme, c er ſammenbed Dreiet af Been.
Den Bestyrelſe af den Jordbaand, ſaa gaaer ind fra
□ e ved med Kaftet Tide, for Profil af den ved Kaftet
nærmeſte Lighed, ſ. ſtorre ſammenhörlig Jernmeſſe
ſiden.

Længde i det ſkal 22'. Hammeren 1½'. Klubben 3½. Sag
gen 5½. Kaftet 5'. Göilmen 5½. Grubben ogſaa med
Kaftet 2½' og den hele Indſkriften ſtaaer 5½'. —
Gamle Thidsfammen har ſiden den Octaber
1824 anmeldt ſig med at ſige ombord gaa Jaus 12mpe
Jorn og 1mp Staal til den Gild. —

Före. Anmeldt, ſaa ſiden af Alle Före, ſom ſaaledes
ud:

Det ſkal den af ſamme ſtore Staal, og Hammeren, ſaa
har meget ſmuk Form Længden er borte. —
Længden i det ſkal 1Al 12'. Kaftet 5'. Göilmen 8½'
og Klingen Bredde 1½'. —
Dette Exemplar har ſiden anmeldt ſig. —

Korvei: Johannes Andersen Korvei anmeldt ſig, at han,
om ſig forlanger det, til Sommeren 1825 ſkal ſmede
og Gilde i ſin Medhjelp ſaa at ſig ſild Kommen ſkal
Kunne bruge den Gaardſtemme, der ligger ham Gilden

omm Jaur Fjeldet mod Aanünder. —

Bolstad. Et Fayn beratter, at der yaa den Dael af Gaar den Bolstad, som de Forfra anfaldne 3 Biboefjeld fier der, ay Jaul kaldes: Bolstad-Straudet, i gamle Dage skal Jaul bork Kaffe-Kongen. — Der kalder ogsaa den, at den gammel Graenitat skal meldt, at 2 Laugar ligge begramt yaa Bolstad-Straudet med Laden af et Jaet-Fjeld, men Fiellan Graenitta de the nider i Alle. —

Fra Gjerestad, i Wangens Fiend Fayn, Wasse Lagdeie, skal fiender nu ay gramt Begraamsfer fae, som den nidest skal ver at kommig stort Gravstammer, der skal med magnelader vel conserveret. —

Wike, i Wangens Fayn. — Et med Baiden, yaa den Hillig Fiel af Elvene, fiender nu stor ay mayet Fae Begraamsfer fae, den nesten Ufrenent, aldeles Farmerat nesten gramme. — Der ver Aar Kunder ved 1814 Al.; ay Skielinger Fiender laadet 12 Al. — Denne Fae kaldes: Ragnes-Haugen. —

Boe, i samme Fayn. — Imellem Kostenden ay Wangs-Bandet stor 5 kommig store ay mel conserverede Begraamsfae. —

Seim, i samme Fayn. — Det er ogsaa Kostenden som den Begraamsfae, som laader sig at mere ubeskadiget. —

Flage, i Evanger Fayn. — Det med Skielinger Bnefiell den nu Flagestigen paa Fl Baiarbnidden i September 1824 ne Fae, som af de tag Bnefiell. — Under Fyadningen stadte de yaa den Aske-Urne af Bengsten, fiil Kan de med Fae Kne ay Fyader Gaard staant i Fiell Kar; ligeledes mage Fiender ay blaa Glaryperler af et Fatbaand. — Jeg fik et Fiell Kar af Urne ay 3 af Glaskrone. —

Dugstad, i Wangens Fayn. — Den store Gaard er nu stor Mangde Fond-Fae, både mindre, både store Flaga, Far yaa den Flatte, som er imellem Dugstad ay Lierhuus. — Den store Agge med Fiend i Dugstad er nu meget stor, Fae ay mel conserveret Begraams Fae, der minder ligne den andre med den Runde Kaldes Dukkars. — Det er ikke usandsynligt, at der er Falck Landslag med Dugstad, da den giver saa mange mindre Fadfyndte, store ay mindre Fond-Fae. — Fem Aar fra denne ligger 4 Al. lang

Stenn, der saa Fjeldgrær saa meget Lauta
stenet, das Korn saa gaaer til godt Mel. –
Bakkethuus, ibid., skal saa staa stort og skjönne
Ungraanerskoen. —
Lerrone, ibid. – Saa 2de gamle Gjenerskoger, der ligge
saa nær Lakka Kaldt Haadvalden, som saa i
gamle Dage skjör at mere Jacobs Klag, siden ogsaa
2de Lauta stenn; begge 4 à 4½ Alen. 20 brend og 4 bjerk.
Saa mange skaar ogsaa i Kjöene nu trækkes stad
Vennelighed nu til. – Dette nöier, at de nu ere gamle,
og Elaborne fortelle, at saa saadr Gamle vil Lauta
nu. – Saa kommer Gaard ved nedre Bauden
Gjenerskoen, der med i Ungraanerk. – Dette
saa mange Vennelighed, der ligger og med at
lidt Indsagt Enden, som Kniven er og togen og forner-
nemede Lit ligger saa nu Elenk nedenfor at
Gjör i Gjund. – Den er 4½ Alen. Alen brend og
½ Alen bjerk. – Og lad det mærke sig, og ikke saa den
omvalt, men der siden er ingen Tilskrivelse paa
den. – Kommer Gaard saa godt ingen Kjöl.
Gjerdet var gjemt nede ikke mere at skue ind
last Gange den gik. – Den af den andre Gaard
var gjemt nu Eske. Kniven af Lene, Gjerdet
under Ogsaa mange, var blanne Gjerdet. –
Paa Gjerager, Bøe, Gaale, Melde og mange saa mange
Gaard i Fjellebygden saa skal skoge og gamle
Ungraanerskoen; ligesaadan paa Kjöne og Norem, Gjet-
hus og Lierhus. —

Losthus. – Der ingen Aar siden saa Torsten Losthus i
ne ved Gaard gjemt nede, ne Eske Kniven, saa gik Biter,
at Brand, saa ned ne ingen Tid ne Ild-Skade, ne
Vindöje, der ne ingen dette, ingen Elgskr-Skiger,
der ne ved for komme, og at Klonjene, Gjerdet ligger
Gor saa for Kompe saa. – Dette Klonjene, der ved
Gaa ned at saa Kaldt Alen, saa gaa ned. –

Wenje, i Wangens Gjenlaug. – Saa Gaard saa mest ved Gaa ne
Drang Kaasnes Einersen for at Gaa Aar siden gjemt

nu Vridr. Dzr. af graaat Porphyr. — Dan sam
falder ude:

Dann Dz. nu sat ved siden hilljæber for 12 mpr. siden og 12 mpr
Vaal. —

Barkethun, ibid. — Mons Barkethun har for nu tid siden
i nu Skyrsamsfæje fundet nogle store Vabel Mis,
gl. og nu fundet Vridr. samme med Dz., af samme,
begge meget forrustede og meget gamle Vaaben.
Disse gav Savnig. —

Aen, i Vaages Sogn. — Der findes 3 Skyrsamsfæ-
der. — Den nu, Mose-Fæden, er stor fæl; de 2
andre: Dem. Vaagen og Steine-Vaagen ved nu
ubeskadigede. — Den 4de Fæd er samme gl.
grave, blev for 2 Aar siden fundet af Arbeds-
mænd, der var ay at bruge, og nu Dz. samme med
sin Gaard, men nu ligger usselig i Eggen. —

Reque, i Vaages Sogn. — Her ved nu Gaard
er 3 Skyrsamsfæder. — Den 4de Fæd nu findes
ved Vaagen for nogle Aar siden fundet nu Vridr.
Dz., af Arbeds og 2 Skyrsamsfæ, spildt Sølvmedie
Sax, samt nu Brosing-Sværd ved Daaser, spildt Nu
var meget ligesom af Bast. — Dem gav Sax
til nu Fundet og Landmænd, som ville ved
ay finde Lignende mere dertil. — Sax forlovet at
omvende sig ved nu medtage Sager i Forsøg
af ovt Fundene, og at blive Gemmen ved
Vaabenhuset. —

Fadnes, i Evanger Sogn. — Henrich Fadnes har ved nu
Skyrsamsfæ fundet af Arbeds-mænd, nu Dz., og nu Økse,
Krukke, af Sølv, med Lag. — Intet af dette nu
mere i Behold. —

Langedal, nu Fæste ovenfor **Repdal** i Vaages Sogn.
Samme Sted skal findes 2 gamle Vaabenstene, og man ude
nu dem Hammere og de Mænd, som spildt Dem skulde
minde. —

Dog Sax. under 17de Octbr. tilskrevet Lands-Skrivelse
fra Vaagevangen om at finde og sige disse Vaabenstene
og at afgive dem forsvarlig. —

A. No 5.

Noticer
paa en Reise til Sogn i Juni 1827.

Fladhammer i Lyster. — Her finder en stor Slautasteen, staaende midt i en Ager, uden Indskriptioner. —

Den udgravet Kjæmpehaug blev for et par Aar siden funden en Hellekiste, og i denne et usædvanlig stort Skelet af et Menneske. — Hovedskallen ligger endnu i Kisten, og er lovet til Museet. — Provst Quale vil besørge den indsendt. — Ved Eftersøgning den 14 Juni fandtes ikke Hjerneskallen. — Den skal være staaen itu af Klænderkarle. —

Lyster Kirke. — I denne finder anbragt, som Side-Stykke af en Stol i Koret, en catholsk alter Tavle af den Byzantinske Skoles Arbeider, noget bedærvet, men dog endnu ganske tydelig, især hvis den bliver afvasket med Forsigtighed. Provst Quale har faaet Kirkeierne Samtykke til at overlade Museet denne Tavle, og han vil besørge den indpakket og indsendt. Jeg anviste ham Maaden at indpakke den paa. —

Et Døbefad, med Indskriptioner, er i meget god Tilstand. — I dette er afbildet en Drage. — Denne holder i Klørne et Baand, hvorpaa staaer S. M ❀arcus❀ (St. Marcus). — Indskrivten omkring Dragen er 5 Gange gjentagne. — Den ligner de almindelige, af Thorlacius beskrevne og i antiquariske Annaler afbildede, men der er dog nogen Forskjel ihenseende til Bogstaverne, da den er saaledes:

Quale Gaard, Lysters Præste-Enkers Sæde. —

Paa denne Gaard er opgravet en rund Steenhaug, hvori der skal være funden en Helle-Kiste, men i denne laae intet, som kunde samles eller bevares.

Lyster Kirke. — Portalet til Kirken er overmaade skjønt udsugget af Vegsteen, og det er vel conserveret. — Professor Dahl har taget Tegning deraf. —

En Tange, med Trone, maaskee St. Olaf, staaer paa Kirkelaftet. — Den er circa 2 Alen Høi, af Træ, belagt med Kridtgrund, forgyldt og malet, samt ikke synderligen beskadiget. — I den høire Haand holder Figuren et Zepter, og den sidder, som det synes, paa et Tempel. —

Kirke-Eieren har lovet, at give den til Museet; og Provst Guale at besørge Indpakningen og Indsendelsen. —

En liggende staaende Fruentimmer Figur, maaskee en Maria, staaer ved Siden paa Kirkelaftet, men hovedet er afslaaet, og Figuren derfor temmeliz beskadiget. — Jeg forlangte derfor ikke at faae den. —

Forthuns Annex-Kirke. — I et Skib bagenom Alteret finder en Model af en Kirke, udskaaren af Træ, overklædt med tynde Messingplader og ziret med 12 Figurer, 6 paa hver Side (: formodentlig de 12 Apostle :). — Under Kirkemodellen er et lidet Reservoir, forsynet med Luge fra den udvendige Side af Bunden. — Det er altsaa at formode, at denne Model er et Reliquie-Skrin. — Denne Model, som nok er et af de saa kaldte corporalia, eller Guds Legems Huse, er nu indlemmet i Museet. — Udenpaa den er malet et Alphabet, nogle Ord, og 2 Runer. — Om saadanne Reliquie-Skrin see Antiqv. Annaler 4de Bind p. 401. 402. —

Kirkens Eier, Madame Daae til Fladhammer, gavdette til Museet; og Provst Guale lovede at besørge Indpakningen og Indsendelsen til Bergen. —

Fladhammer. — Her var for en Snees Aar siden en Kobber-Hellebard, med smukke Udziringer, hvilken var funden i en Gravhøi. — Da Mandhusingerne skulde bevæbnes og exercere, satte man Skaft i denne Hellebard, og benyttede den. — For nogle Aar siden er den bortkommen. — Studiosus Daae lovede mig at efterspørge og eftersøge den saavidt muuligt; Cancelliraad Irgens ligeledes. —

Madame Daae gav mig til Museet:

1. en Styck van Achten. +
2. en Tretavle, og godt udskaaren af Eeg, med ophøiede Figurer, forestillende Lazarus og den rige Mand. – Den har udgjort Forsiden af et Skib eller Skrin. –
3. et Træsnit, hvori forestilles: en Lande, som skjænker Øl, og nogle flere Figurer. –
4. en Tobberplade, hvori er graveret et Gjestebud for Fr: 4, med Overskrivt: vivat Fridericus IV, rex Daniæ et Norvegiæ! –
5. 2 Primstave, den ene af et sjeldent Slags, med ophøiede Figurer. —

Den paa Gaarden staaende Blautasteen var for nogle Aar siden ganske skjult inde i en Steen-Røise. Da man tog Røisen bort, for at anvende Stenene til Gjerder, stod Blautastenen igjen, og man lod den blive staaende efterat der var gjort nogle frugtes løse Forsøg paa at faae den kastet omkuld. + Den er 5 Alen høi, og 1 Al 14" bred og 8" tyk; og den seer saaledes ud:

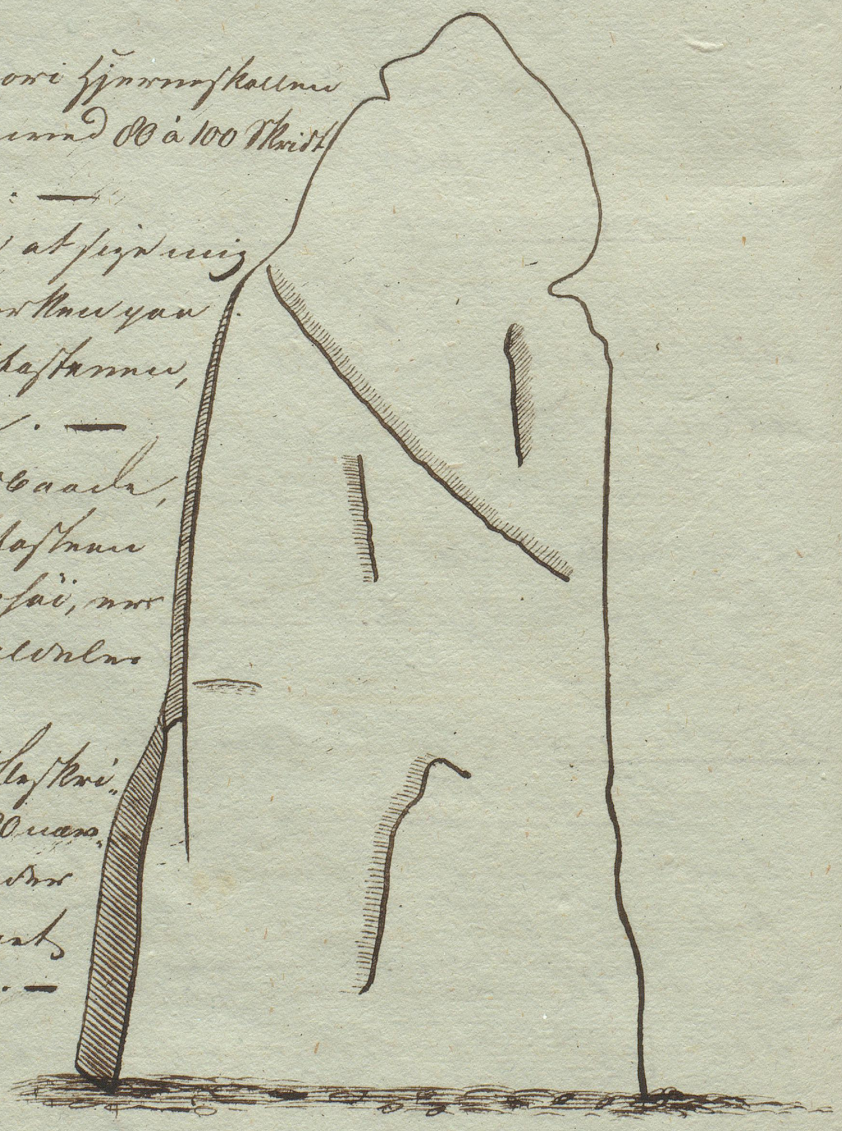

Den Gravhøi, hvori Hjerneskallen blev funden er henved 80 à 100 Skridt fra Blautastenen. —
Man vidste ikke at sige mig noget Navn, hverken paa Steenrøisen, Blautastenen, eller Gravhøien. —
Den anførte Maade, at sætte en Blautasteen inde i en Gravhøi, er mig hidindtil aldeles ubekjendt. —
I Krafts Norges Beskrivelse, 5 D:, S: 679 og 680 nævner 2 Blautastene, der ligeledes have staaet inde i Gravhøie. —

Paa denne Gaard har Eierinden, Madame Daae,

en Sölvkande, hvorpaa er graveret følgende Baaben:

Dösen, i Lyster Præstegjeld. —

I Gjestgiver-Stuen hængte et, i en forgyldt Ramme indfattet, i basrelief udskaaret, Stykke af Alabast, forestillende de 3 hellige Tanger, som komme og offre til Christus. — Gjestgiveren Hans Olsen Dösen gavdette Stykke til Museet i Bergen. —

Solvorn. Ved Gaardene Øvre-Bøe og Kilden ovenfor Solvorns Tirke, paa en Haug kaldet Borhaug, findes 2 Begravelses-Høie, hvilke begge ere aggravne. — Lidt længere hen mod syd ere 3 andre Begravelses-Høie, af Jord og Sand, hvilke synes at være urørte. — Paa en Slette, længere og mod Galderen, findes 3 runde og een oval Gravhøi. — Cancellieraad Irgens lovede, at lade den sidste og tillige nogle af de andre aggravne. —

Udgravningen er skeet. — Udbyttet blev alene en trekantet Brynesteen, meget liden, som nu bevares i Museet. —

Hafsloe Præstegaard. Sognepræst O: Daae skal, for nogle Aar siden have ladet aggrave en Høi, hvori fandtes 3 Gravurner med Aske i, de 2 rødagtige, og den 3dje hvid, af Alabast eller Porcellain. — Han skal have haaret dem, eller i det mindste nogle af dem, hele endnu for eet Aar siden (: fra 1827 :). — Procurator Hjelm lovede mig at efterspore dem, og, om muuligt, at skaffe Museet samme. — Ligesaa lovede han at skaffe et Par Stridsøxer og et Sværd, som blevne fundne i en Ager i Hafsloe Præstegjeld i Mai eller Juni 1827. —

vide infra p: 31.

Uggulen i Hofslac Præstegjeld. — Paa denne Gaard skal i Juni 1827 være funden 2 Gravurner, hvilke Cancellieraad Irgens har lovet at forskaffe mig. — See herefter p: 68. —

Urnæs eller Ornæs sammesteds. — Den Gravhöi, som Gjestgiver Bugge for nogle Aar siden lod udgrave, kaldes og kaldes endnu Skipphaug. Steenkisten i Höiens Midte var circa 1 Al: i □, og dens Sider ½ Al: höie. — Laaget skjød 3 a 4 Tommer ud over Sidestykkerne, og var af saadan Façon:

Dens nederste Side, som vendte ind i Kisten, var ziret med saadan Udhuguing, som ovenstil viser. — Der laae nigen Kirsebærstene indeni, saaledes som man har berettet Biskop Neumann (: see hans Bemærkninger p: 88 :), men derimod en Haandfuld hvid Aske-Støv (: følge :) som af brændt Papiir. — Kisten var ganske tæt, da Sidestykkerne vare saa accurat afhugne, som om de havde været hövlede. — I Höien fandtes flere Hullekister, store og lange, staaende i Udkanterne; men hin lille Kiste stod i Höiens Midte og dybt nede. — I 2de af de lange Steenkister fandtes en heel Deel Kirsebær-Stene. — Under og over Kisten i Höiens Centrum var en fast og tæt Broelægning af smaae Stene, og ovengaa den øverste Broelægning en Haand bred Aske og Kul. — Den hele Höi igjennem fra øverst til nederst var der 3 Lag Aske ovengaa hverandre, og mellem hvert Lag Aske fandtes Kul og brændte Been. — Bugge skal længe have hvert Dakhellen staaende heel; men den skal nu være slaaet itu, dog skal han have et af Stykkerne, med Udhuguing paa, i Behold. —

At dette er mig berettet i Sogndal den 22de Juni 1827 af Hans Olsen Urnæs, som var den,

der aggrav Höien for Bugge, fandt Listen i Ren-
trum; hvilket skeede for 5 a 6 Aar siden, altsaa
i Aaret 1821 eller 1822. —

Urnæs. — Den store Gravhöi, som findes tæt ved
Söen, kaldes af Blönderne: Ravaldshaugen. —
Den er ikke udgraven, men der er begyndt
gaa at rodes lidt og i dens Sydes. —
Det Sted ogge i Fjeldet östenfor Gaarden, hvor
Signes Buur, siges at have været, kaldes Möja-
Salen (: Möe-Salen :). — Det er en liden flad
Tomt, beliggende fra Gaarden omtrent 2/3
af Distancen derfra til Fjeldets Tog. — Der er
kun en smal og tildeels brat Stie, som förer
dertil; dog reise Blönderne med Klöv til og
fra Höe-Slætterne ved og omkring Möesalen. —
Man viser Tomten, hvor Jomfrue-Buret
skal have staaet, men der er nu intet
at andet at see sammesteds, end en Fordybning,
som siges at have været Kjelderen. — Ved
at grave kunde man maaskee stöde paa
Fundamentet; men jeg havde ikke Redska-
ber dertil med mig da jeg besögte Stedet
den 16de Juni. — Fra Möesalen kan
man see ned til det yderste af Urnæs og til
Skibhaugen sammesteds. —
Naar Blönderne paa Urnæs talede om Haba,
nævnede de ham aldrig saaledes, men stedse som
Haba, eller Habak, altsaa nærmere Hagbart. —
En gammel Mand fortalte mig Sagnet om
Hagbart og Signe saaledes: En Tauge paa Ornæs
havde en skjön Datter Signe, i hvilken en Prinds
fra Aardal, ved Navn Haba, var forelsket. —
Tougen, som ikke syntes om Partiet, lod bygge
et Huus til sin Datter i Möja-Salen, og lod hende
der bevogte af en Tærne. — Haba gik til
hende over Fjeldene fra Aardal, forklædt som
Fruentimmer. — Tærnen fattede Mistanke
om at Haba var forklædt som Fruentimmer,
underretter derom Tougen, som lader ham
oppasse og omsider gribe da han var kommen

til Siøne. + Hava sinne Sønner med til Ørnes, hvor Sønnen blev Sogneprest. — Man kalder nuden Navn: Galgehaugen. — Imellem gienne Hava, øster Asplan med Siøne, ligger i det Sønnen Kuhaugen. — Siøne sætter sig til ved Sønnenbækken og bruger sig selv med ved Sønnen til Sønnen Hava. — Da Sønnen saae sig om, saae Sø, blev Sønnen forbauset, og sagde til Sønnen, Sønnen ogsaa Hava, hvad det betyder. —

Dette Sted stemmer godt med den almindelige Overlevering om Hagbarth og Siøne. —

Øyer ved Mæsalen siger man, at Sønnen med Sønnen Sønnen Hagbarth var i Skjød med hinanden. Vi gik nord Indsøen ved siden af Skovranden, ved en stor Haugrøst, hvor Sønnen sagde, at der skulde ligge en Hær begravet, som faldt i en Kamp med Hagbarth. Sønnen Sønnen Sønnen

Döbeskünsten är mycket stor, ej mat godt Sädesg. gnu af Rapsen. — Til Dagsl. användes Jern medh af Vallbirke Spjelk at Laug af samma Sacken, som Sättes, emellan bestraat somm. ofra som saaledes sädt.

Dnu är altsaa at Rägr Lör. —

Lyse-Stagerne äre smuckt Skrömm af gammelt Kongsing-Arbeide. —

Et Svärd Gangen paa Lärke-Bagnen. — Hans Märke är ieckgraant, dagni gaar Stadsbyelag:

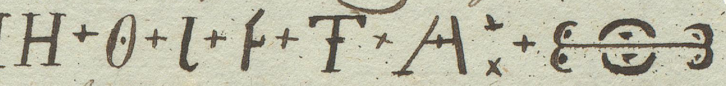

Et paa Larred-maalet ag med glindsende Sand belagt Stykke Gangen paa Bagnen. — Hans Märke är saaledes:

1667

"Jan Jansen Feiste. Maren Peders. datter. Kirsten Jansdatter Feiste." —

Urnes. — Forsagde Graver skal ej saae eller Agre sammesteds, ären Gang efter anden, Fölge, saa mand först ej förend Aaret er förbi, med Giödning af Mennesker. — Jeg gjörer mig Una gelse for at spade dem, ag tilsäd dem saaledes Der, de i Fälen. — Maa mand ikke ihukomme at giöde dem, med Lovsdrug, at jeg skulde gaae med, saa, fremt dem Kunde giödes. —

Solvorris Lärke. — I Gaard gaaer belagt Stykke ligger ved Aagaaren Mag. Jens Olsen, under Gaarden Sönder Nielsön, Sogn i Sogns Lehn, död 1653 den 3die April, gammel. — Af sidder af samme Mand gammel:

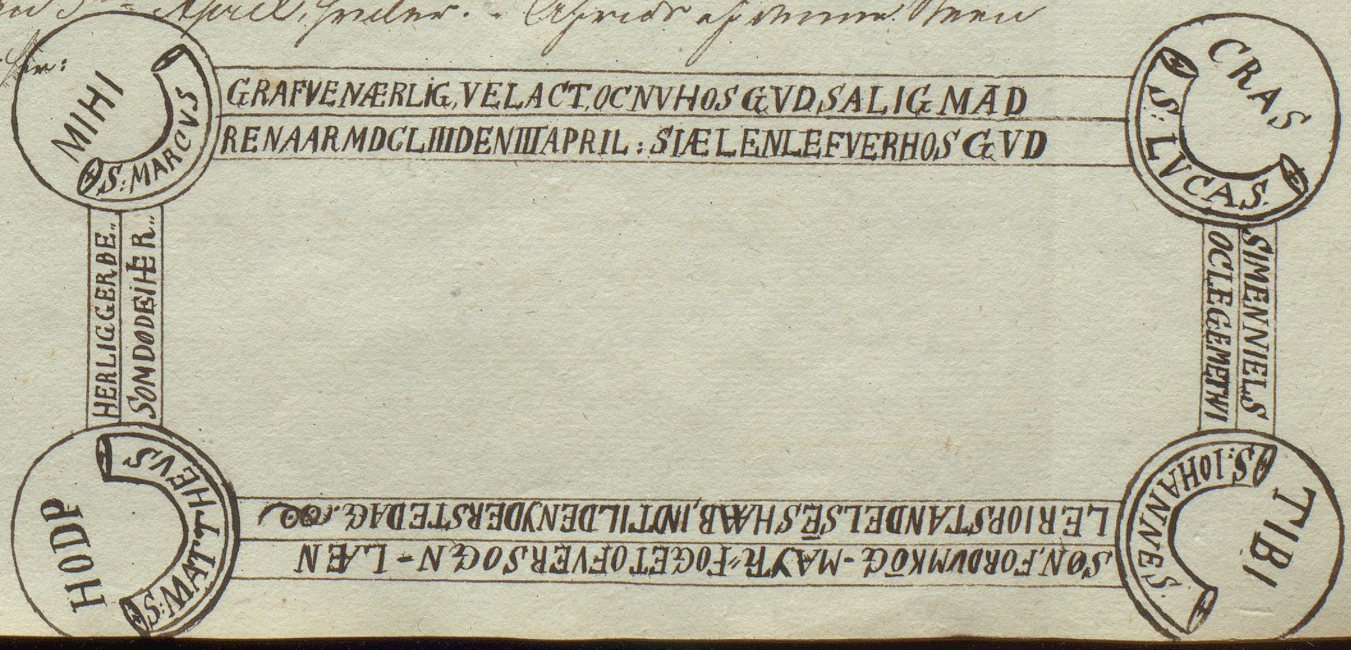

Stedje Kirke i Sogndal.—

Döbefunten er 1½ Alen i □, 1 Alen 3 Tommer höi og udhuggen af Uebersteen.— I Bunden er et Hul, til at tappe Vandet ud af den.— Det sijner altsaa klart, at den er meget gammel og fra de Tider, da man dyppede Börnene nögne ned i Vand, ifledet for blot at overöse dem dermed.—

Lysestagerne.— Paa disse, der ere ganske almindelige og af Messing, staaer indgravet:

„Peder Pedersen Skytte, Sognepræst
„til Stedje Præstegjeld i Sogn, med
„sin kjere Hustrue Anna Nielsdaatter
„gaf disse tvende Lysestager til Stedje
„Kirke til Guds Ovis Forfremmelse
„og sig til en christelig Amindelse
„Anno 1619."—

En Tractavle, slet malet, hænger paa Vaggen og har en Indskrivt hvoraf her uddrages: at Michel Michelsön var Sognepræst i 31 Aar, döde Anno 1600, den 15de August, havde til Hustrue Maren Staaledatter, som döde den 10de S. W.C., var givet i 33 Aar, og havde 11 Börn.—

Den store Kirkeklokke.— Paa denne staaer stöbt med slette Munkebogstaver:

"Ave Maria, gracia plena dominus te-
cum, benedicta mater!"

Sognepræst Aabel lovede mig et Aftrijk i Papir af denne Indskription, aftagen paa selve Klokken.—

Stedje Gaard i Sogndal.—

Runestenen, som anfører hos Vorm, staaer endnu paa en höi Klokke paa øvre Stedje, ikke langt fra Kirken.— Efterat jeg 2 Gange havde besøgt og befalt denne Steen, under forskjellig Belysning, og rædet den med Vand, for at faae stærkere Skygge ind i de udhugne Runer, fandt jeg, at Indskriften maae være følgende:

ᚠᛖᛚᚱᚢᛖᚾᛏᚢᚱᚴᛅᛘᛏᛁᛁᛏᛏᛁᛁᚦᛁᚴᛏ,

spillent jeg kaldte:

Olafur Kúnungur setti Milisstaina disa d: Kong Olaf satte denne Mærkesten (: Milestenen :).

Det er tjenligst at gjøre, at de 13 første skuur ere gamle og agte, men at de følgende 16 skuur ere yngre, altså afstaaende; thi de første ere brede, dyber og uforbygnede, men de sidste ere grunde, smalle, lave og tæt ved hinanden staaende og ikke saa brede. — Endelig ligge de 16 sidste skuur nærmest Kaas og gjøre det vist, at der ved det Sted, hvor vi nu befinde os, skal have staaet Kirke, ved hvilken de alene agte skuur have været. — Denne Egn er overhovedet meget interessant i Oldsagtens Forhold. —

Denne Dal har mange mærkværdige og anbragte Gravsteene under sig af Gaarden Fjøsa; men den forrige Ejer af Gaarden Formeskeimer Knagenhjelm lod dem ødelægge og ikke agte paa dem forrige Klads. —

Man taler om, at der skal have været mange andre Gravsteene paa samme Gaard, men jeg vare ei Stand til at opspørge nogen af dem. —

En Skibshavg 40 Alen lang og 12 Alen bred, findes paa anden Sted, og i Nærheden deraf, ere endnu mange Gravsteene, som ligge adskilte fra hverandre. — Skibsformen synes dog ikke at være tydelig mere, end at Skibet maa have været af den sædvanlige Størrelse. —

Rübbe- eller Rotbert-Haaret ere endnu tydelige paa Sted og Grund, langs ude i Fjorden og betegnede med Steen, som Gaardmændene forsikre Alderen, og Grundmuren. —

Endnu ere der Rester af Gaarden paa Nordre Side af Bækken med Grandvolde, af Steen. —

Gaale Gaard i Sogndal. — Der findes nu ingen store Gravsteene, som ere ganske bevoxede med Træer, der danne en skjøn Lund, ligeledes ere mindre Gravsteene, langs af Jord og ikke synlige. —

Her skal ogsaa være nu ovenfor nu Lade liggende Gravsteene paa den nordre Side skal findes Runer. — Dette sidste forfalder dog ikke saalænge, som nemlig Provisorator Schneider den 31te August 1827 har undersøgt dem. — Omtale Worm Rist og Runestudier paa adskillige Steder, som Sandvigs Samlinger til nordisk Historie, 2det Lind, 3die Hefte, pp: 41. —

Procurator Schreuder har lovet mig, at lade dette nöiagtigen undersöge, og et underrette mig om Udfaldet. —

Ulvesagernæs, i Sogndals Præstegjeld. — Paa et Hæs under denne Gaard ligger en stor og skjön Begravelsehaug, som er udgravet. Jeg kunde ikke erfare, om Gravningen havde givet noget Udbytte. —

Ølmems Kirke, i Sogndal. —

Döbefadet har 2 Rader Skrivt. — Den indre Rad er af Munkebogstaver det sædvanlige M. J. V. C. A. V. E. — Den ydre indeholder:

RECORDE SNGISSEALS, 5 Gangen gjentagen.

Slinde, i Ølmems Sogn. — Her staaer en overmaade skjön og stor gammel Birk paa en liden Steenhaug, kaldet Hydneshaugen. — Dette Træ har fra umindelige Tider været holdet i Agt og Ære, uden nogensinde at styrres. — Min Fører sagde, at der aldrig var kommen Quast (: Kvast, Øxe eller Kuiv :) paa Træet. — Dette i Forening med Træets Plads paa en Höi, synes at vise, at man har tillagt og tillægger det et Slags guddommelig Dyrkelse, hvilket endnu bestyrkes derved, at Gaardens Eiere og Beboere, fra umindelige Tider af, gyde hver en Kande godt Øl paa Rödderne hver Jule-Aften. — Efter Procurator Schreuders forlagte Beretning af 31te August 1827, skal denne Dyrkelse ikke ydes Træet; derimod knyttes der sig til samme et Sagn, som nok viser de Ældres Omhyggelighed for at conservere urört dette Mærkes-Træ. —

Navnet Hydneshaugen har nok sin Oprindelse af hydne; Hjörne, fordi flere Gaardes- og Gaardebrugs Skillemærker löbe sammen i bemeldte Haug ligesom i et Hjörne. — Dette er mærkes ogsaa Grunden til den Helligheds og Offring, Træet tillægges og ydes, for at det skal staae længe som et Mærkes-Træe. —

Carsfjorn hit at dette skjøre allar fyggjer annaste
afsaðnu, at dette ikke ærsjór at hilsa nogru sjór
liur, da flyar fiskidamm just skaði samme
á livat. —

Landtaxtarne yar sama Gjald manaðar
sum Klaðsjórsmarkað Fjil og Hord, og mað
Lantarna i Sjtag Dorp. — Dar skaar i ner
Granfjorg, og er 8 Alan djup og 1½ Alan breið. —
Dat er kjendaligt at sama er hilfjoygjan i alan
nyrsta Land. —

Skal sama Gjald gjaldast fyr nerst, hvar sjór
er nedan fyr mangu Granfjor, sum
skal vera uttgrannt. — Tvagta fyr nean
fjarðar Mund, og i nan yar Nabogjarðar
Lendur, sum fyr sjórðar at skar fjorðan
Overfjarðar; Fiskja skal ja fyrvaadlast,
at ha fjarðar fyr. —

Nordnes, i Jogndals Krastyrkt. — Skal sama
Gjald gjaldast mangu Granfjor, og 3 stort skaarað
Landtaxtarne, fyr utan liðne afskaar &c. — Dar
liggja, og skal vera ha Kar, kalda Ingebrichts,
Kaagnæsset, og Kildekjelt og i 2 Fiskar skaar
Landtaxtarne, fyr sama Fiskar er 5 og ha andre
4 Alna Gaust. — Jng ayðag omm ha ha merk-
værdigt Fald at ocurar. Lart sama 24de Juni
1827. — Dette Lart er fyrmaðagt. —
Dess vanlige Landtaxtarne er 5¾ Al. Jaig 5¼ Al.
breið; dess mellemste 9¾ Al. Jaa og 1½ Al. breið; dess
fjellige 5¾ Al. Jaa og 2¼ Al. breið. — Dar mellem
er angjarne skar liggalles 2 Rader af Skarn,
i nan skjæfar af circa 90 Al. — Lat fyrskrifar
sama Landtaxtarne er nu stor Jaa, er fyrar at
Jara i Lantarna mark bestat med stor Skarn. —
Dess Jaa kalder nidarn Gjingjangar. —

Grothaug kalder ne af den fjellige Granfjor yar
Gjaerdar. — Ledskillige af desse Jaarna ne dyrare,
dette er tilfalda med Gjingjangar. — Adgangarne
gjer vare, saa lenge, skarðarne jo stedse gjennemskaarne

Forhaver. —

Paa Ingebrichtsnæsset, nedenfor Gröthaug, paa Bjerget, tæt ved Söen, ligger en Rokkesteen. — Den er bragt lidt ud af Balloquen, og understöttet paa den ene Side af en liden Steen; men denne Gaae dog saa löst under, at en Wband kunde flytte den med blotte Hænder. — Rokkestenens Længde er 3 a 4 Al: og Bredden 2 a 2½ Alen. —

At der paa Norduæs har været Tingsted i aldre Tider, synes meget rimeligt, baade formedelst Beliggenheden paa et Næs og en skjön Flade i Midten af Sogndals-Fjorden, hvor Sogndals og Sjöstrands Beboerne meget bequemt kunde samles, og fordi der ved Norduæs er en bequem og sikker Havn, samt endelig fordi der er en Tingfaug og Bautasteen samt Gravhöie, næsten uadskillelige Attributer til Oldtidens Tingsteder. — Lang Suerre, kort för den Tid, han blev overfaldt af Magnus Erlingsen, lad vel Böndernes stærme til Gvamsöe; men dette ofte viser dog ikke, at Norduæs paa samme Tid kan have været det ordinaire Tingsted for Sydstrand, Sogndal og maaskee for Fylkis-Bøigden. — Cfr. Sandvigs Samlinger til den danske Hist: 2det B., 3die Hefte, p: 41. —

Nyeböe, i Sydstrands Skibrede. — Der staaer en Bautasteen, som er 7½ Al: höi. —

Huseböe, i samme Skibrede. — Paa denne Gaard findes en af de største Bautasteene i hele Riget. — Den er 11½ Al: höi, 1½ Al: bred og 1 Al: tyk. — Den staaer i en liden Steenhaug. —

Hamre, i samme Skibrede. — Der staaer en liden Bautasteen, som er 3¾ Al: höi. — Den er meget hældende, da en Amtmand Teiste skal have forhögt paa at vive den ved ved Lauge, anbragte i Sydhen, men maatte opgive Arbeidet saafuert Stenen var kommen i hældende Stilling. —

Bale, Paa denne Gaard, inde i Selve

Tjunet, ligger en stor Gravhöi, som man kalder Bjerkhougen; fordi der fordum stod en stor Birk i Nærheden af samme. — Höiens Peripherie er 100 Alen, dens Diameter 36. — Den er lidet aggravet i venstre Side, hvor man nede ved Faden har sat Poteter, men det Indvendige af Höien synes at være urört. —

Paa en særskilt Part af Gaarden som eies af Capitain Meiden til Flæsje, gives:

1. en mindre Gravhöi, litle-Hougen kaldet, hvilken er udgravet. —
2. 4 runde Steen-Grav-Höie paa et Sted kaldet Traahougen. — I den störste og höiest beliggende hvor en meget stor, oventil flad, Steen. — I Sydlost fra denne, ganske nær ved, ligger en stor, med andre Steene omsat, Steen, maaskee en Offer-Steen. — Omkring den vestligste af disse Höie synes at have været store, i Orden satte, Steene. —

Jeg mener, at her har været den Blot-houg, eller det Offersted, hvor Helge anstillede sine Offringer, og at her tillige har været Tingsted, hvortil det ogsaa synes begrevnet, da man derfra har en vid Udsigt over de tilgrandsende Gaarde og Söer. —

Nede ved Strenden ligge de saakaldte: Balehauge, der ere 3 Gravhöie, alle aggravede, og de 2 næsten glaverede. — I den störste af disse var det at Foged Endresen fandt Stridsöxen, m. m. — Nedenfor den störste af Balehougene ligger en urört Skibshoug, 30 Alen lang og 9 Alen bred. — Den vender i Øst og Vest. — Sagnet lyder, at der i en Houg ved Strenden skal være nedgravet en Tobber-Baad. — Maaskee er det her. — Lidt langere hen mod Vest var en anden Skibshoug, hvori de af Biskop Neumann, pag: 30 beskrevne, og i Steentrisk forestillede Oldsager blevne funden. —

I Nærheden er Lerningerne af en uhyre stor Ask, kaldet Bale-Asken. — Der staaer blot lidet af Træets Ydre med Bark paa östre Side, men det udgjör 3 a 4 Alen. — Grene synes endnu i Toppen. —

Et Oculair-Kort over Bale, med foranförte Monumenter, nedlagger. —

Solvorns Kirke. I denne Hanger en Fane, hvorpaa nærmer en Thomas Rein, Lieutenant, født i Bergen i Mai 1660, død den 20de Septbr 1709. –

Over Kirke-Dørren staaer. –

David Jonsen Laalber. –

1665.

Solvorn. Udenfor et Fæhuus, tilhørende en Philip Fraas, staaer opreist en Steen, paa hvis ene Side er indhuggen: 1693, og et Bomærke. David Larsen. Paa den anden Side staaer Kuinerne ↑. – Man siger at denne Steen skal være reist til Erindring om et almindeligt Uvær. –

Tjugums Kirke. Paa Alterbordet ligger blot som Bord, istedetfor Brædder, under Alterklædet, en gammel Altertavle, af den Byzantinske Skoler Arbeide, forfærdiget paa den Maade, at der paa Træetavlen er fastet Lærred og udenpaa dette Gibs, hvorpaa Figurer ere malede og forgyldte. – Tavlen er, formedelst dens nu værende Brug til Bord, meget beskadiget af de hvære Lysestager, som staae ovenpaa; imidlertid ere dog endnu hele Figurer kjendelige. – Naar den derfor med Forsigtighed blev optagen og indpakket, var den endnu ikke uden Værdie. –

Formedelst Figurernes Stilling indad mod den nu opret staaende Altertavle, var det mig ikke muligt at bestemme, hvad der forestiller paa den liggende gl. Altertavle. –

Lensmand Opdahl har lovet mig, at erhverve Kirkeliernes, 2 paa Distad i Fjærlandsfjorden boende Bønders, Samtykke til at optage Tavlen, imod at bekoste nye Brædder nedlagte istedet; og han lovede derfor at foreskaae Arbeidet, at sørge for at den gl. Tavle ei beskadiges mere end skeet er, hemt at den ien gløiet tæt Kasse indhender i et Fartøi til Bergen, alt paa Museets Bekostning. – Malerietet er indbragt til Museet i November 1827. –

Lysestagerne ere støbte i Bergen til Tjoms Kirke Aar 1704. –

I Skaret-Sangen at skjøt. Wolmrik. forestillende en Bonnestrimmer i sidste Sogn, Christen Jensen, død i Juli 1860, 60 Aar gl., og Jens Sønn Ingje Lauritzdatter. Jan var Bonnestrimmer i 24 Aar, og skal, siges der, have lært paa Gaarden Ose. - Tinten er ayfat 1872. -

Albertsveen / der ligger for Foden af Gaard 1636. -

Fjugum Gaard. - Jan stimm skal findes at gl., meget sierlig, og med Rolandsskag forsiynet Drikkehorn, som tilhører Landmand Ole Olsen Fjugum. Jan og Jens Familie var fremmede for mange Slekter, saa at ingen fik Forstand af den ja mere end den 26de Juni 1827. -

En Gaardhoi af Steen findes paa nu dette i Brat-skar, men den er ayfraadt. -

Ved Bonnestrimmer Enden af det meget stort Fjeld Fjeldmark der vides for paa Aar siden. - Da Jan var en Dreng, fandt Fundamentet af den Hoi siges at være meget gammelt, og Gaarden Jan gjennem Albrandt-Navn, er dette i Fjeldskrifter at Vide, vidste Ingen i ældre Tider Jan skaut-Jan. - Dette antages jo sammenligningsvis ikke Jens Gaardens Navn, snarere af Odenballernes at Jan var meget stemmet Fjeld, Navn ladet af Fjeld at skjø, at bruden, udskifte, Fjeld, eller Fj. heim er altsaa: den Gaard, som fra Albrandts Udskiftning til Bøi skaar. -

Menes, i Fjugums Albrandt. - Jan stimm Gaard Jan er af snart Drikkehorn, som Rolandsskag. - Jeg fik at Jantat-Tilsiig, men saadant intet Fjeldsted mark, nærdigt med Jamme, da der ikke var Indskrifter der, jan Rolandsen ikke vidste noget nøjere Sjeldskab. - Eieren var Ole Menes. -

Flaastad. - Jan stimm Gaard laa ved siden i Brat-skar 1827 en gammel, meget kendelig og Jadsvig Mand Christen Christensen Flaastad. - Jan Jar last meget og skuddrat Richard Lassby og Barthelms Filosofie for Alvor. - Efter disse 2 Bøger Jar Jan ikke udarbeidet en Mand, Jan nøje studerede Jorden, Maanen og Stjernerne Bane og Stjernebilleder Rolen, og deres Forandringer saa vel. - Alt beregnede Jan sin Horizontal. - Mahlen er Jan gjort af Træ og temmelig gjennem, men ganske findrigt udtænkt og med Jammenhæng. -

Han har sagt 2 Klokker af sølv, Dyr, som lei
Christoffer Ulmaich, og som lei Provisionator An-
dreas Kleiberg i Bergen. — Sagnet Klæggemund
fik nu stadig Klokke. — Klokken har i mange
Aar været som pantelig Forlegnings-Gjenstand. —
Nu mer som skrid, og den Gang i 4 Aar været saa-
ledes. — Den Lidsomhed vil skaffet at løse
nu Tankbring, som den, i bedre Dage, selv har
gjort. — Den Globen, som den har gjort og givet
til Fjelsens Kirke, skal snart gaa, som lei
den maaskee ogsaa bekvemer. —

Sudre-Skaret ved Klar, som ligger mellem Sudre-
Fjeldene gaar ned Dal over Fjeldet lei Kalmedals
Prestegjeld i Sondfjord. — Man vil den Vei
udkort for Lang Sverre, som skal have passeret den-
ne Skaret, men vil vidende noksaadant af Gaarden
Sudren, i hvis Udmark Skaret er. —

Helsens Klave Kirke, i Vigs Prestegjeld. —
Den har Sølvkalk med Laxkiske Egenskaber, og er almin-
delig Indskrift. 4 Gange: A. L. Z 6 I. F. G 6. L. V 6 K. I 6 H. B. K. S.
Over Disse staar skrevet:
"Dette Bekker forærit H. Kirke Christophersøn
Glad til Klepperstad Kirke. Anno 1628". —

Et ophøiet Kors af graat Sten.

Findes indfattet i en Overstue i Mandø
med Indgangsdør til den Lille Kirke, og den Store Kirke igaar
man gaar ind. — Dens Arm af Korset er 4 Tommer lang. —

Vennicke Stene, som ligger i Altarbordet, er af rødlig
Marmor, 12½ Tomme lang og 7 Tommer bred. — I Overside af
Kalkjnir Indskrift med skrivende Skrift Sverre
Skal Marmorstaden er ved Bradsjø Vandskille Nord
af Garstad. — Af de sidste er det aldre 1614. —

Et delvigt forgyldt Maria Billede er snedkæ i Egetræ af
Fredkyndelsen. — Maria er siddende med Christus paa Skjødet.
Dette er et lidet Fragtstykke, og det er nu meget beskadiget.
Figurene er 1 Alen og 6 Tommer høi, 3¼ Alen bred. — I Fjernet
mere omtalt at maatte medtages til Kjøb. — Maaske
ligger den nu i Kalkjnir. — Eiendommen af Kirken,

Frue Fasting, gav dette skjönne Stykke til Museet, og Lieutenant Fasting lovede mig, at indpakke det forsvarligen i en lände, samt at sende mig det ind til Bergen i næste Uge med Fanejunker Rutz. –

Taarnet er muret, og har 2 Ulokker, den største uden og den mindste med Indskriptioner, hvilken blot er:

Hofs Kirke. 1694.

Omkring denne Ulokke er en Rand, hvorpaa forestiller Jagtstykker, der ere nålmindelig fiint og hunkt stöbte. –

I Vaabenhusets Væg er indsat en röd Sandsteen, hvori er indhugget:

M. Ifuer Er L.
Profuist I. Sogn.
Oc Sognepræst i
Wiig; Sampt Hans
Hustrue Ane P.
Finde
1684.

Hopperstad Kirke. –

Ulokken har saadan Indskription: "In gottes namen bin ich geflossen. Anno 1633. Michel Linni zu Bergen hat mich gossen". –

Skriftestolen, som staaer bag Alteret, har paa den til samme fastede Fod følgende Indskrivt; i hvilken der maae fattes noget nogtet man ei kan see Spor dertil: "Pacatorum carnis resurrectionem et vitam æternam sumptibus Ivarus Erici L. Pastor W. Anno 1661". – Indenfor Gitteret foran Alteret ligger som Gulv en Trætavle, hvori er indskaaren en lang Indskrift, af hvilken jeg blot extraherer: "Jacob Nielsen Riber 1618 og Knud Christophersen Glad, fød 1595 den 17 Marts, død 28de October 1657," hvilke ligge begravne derunder. –

En stor Marmor-Steen, der har 2 Vaaben og en tydsk Indskrift, ligger i Kirkegulvet. – I Indskriften taler om en Frau Oberstin van Holstein. – Hvider Vland skal have beboet og bebygget Gaarden Wange, som nu eies af Daaes Arvinger og beboes af Sorenskriver Munthe. –

Den gamle Döbefunt har været meget zierlig. Indeni dens gothiske Hvelving er malet paa Træ 8 Medaillons, alle med Omskrifter i Munkestiil. – Af disse nedskrives her de 5. –

" Maria paguins in Egipto."
" Angelus nunciacs pastoribus."
" purificatio beate Marie."
" Angelus ad Marie."
" Natiuitas Domini."

I de øvrige 3 var Gudstjeneste på norsk, af præsten
Lauda på Vestkysten. —

Paa Strömgaarden på præstegaarden ved Kirken,
Strøm, som ligger ved Vorm, ligger på præstegaar-
gården Lokkum paa Gaarden Strøm, navnet Strøm
skrives nu af samme årsag, at der udkræves Strøm til
Tidsgangsvåd, under i forrige skrifter ligge nu gået,
forrige der var gammel Skrivt. — Paa samme Side
af Kirken ligger 2 små Strøm, af hvilken ene
som Ligkisser, men ikke Vestkysten, hvorimod
at benævne, da der var nu stjælden i forrige
tiden var af Vandstand. — Ovenstående Strøm
Tidsgangsvåd er af gammelt Tidsmærke i Træ, ladende
med dårlige Indretninger usmukke. —

Vig. Her stor Mængde Grønsøe, nuden og afplanta, hvor
paa Klatterne for Vigården ogsaa har Hoffs Kirke,
men de var meget alle, de afplantede nu begge, og
hvorfra af ødelagte i Stammerne i Lyngen. — Jeg
kunde ikke opfange Navne paa nogen af dem, undt
dagen nu, som ligger i Nordvest for Hoffs Kirke,
og kaldes Gudnæs. — I Vest for Kirken ligger en
lang Kalk af samme Jord, nogen i dyb Linie. —

Tenold, i Vigs Præstegjeld. — Her for forskjellige mange Kirke,
mange store, som nu staar paa Koppervad-
Dalen, Salge- Bøe og Overids-Dalen skulle mange Gran
Fjeld findes. — Jeg vidste dem beskrevne, men
Fjeldet-Gjenstande mig ikke. —

Ogdeen, i Marifjarens Skibrede. — Der blev i Juni 1827
Forrige pag. 59. funderet af Fuglefjeldet en Dag, som dagen gandske
blev opgravet. —

Sie Gaard, i Salvorns Skibrede, — beskrevet ved Dr. Hor
mange Oversigter. —

Lamen, i Salvorns Skibrede, Haaloe Præstegjeld. — Dam,
Forrige pag. 59. mellem blev i Aaret 1827 funderet af Sage-Gaard, 2 Stads
dyr, stormed Dele beliggende Fyrgjed, og nu fornemmelig kiendt
Fyrgaard, alle i nu Grønsøe. —

Alle disse for Hr. Kierulf Dagen gjennemgaaet til mellem-

Solvorn. – I en Høi under Øvreboe fandtes i Juni 1827 2 Brynestene, af hvilke H. Jegens gav Museet den ene, den anden fik jeg siden af Procurator Hillen. – Den var trekantet. –

Ugulen. – I den gaa forrige Side omnaldte Haug blev ogsaa funden 4 Gravkammere, hvori vare 5 à 6 Leerurner, hvilke Provst Daae, som fik dem af Finderne, lod slaae itu. — Foran pag: 54.

Risne, i Ladvigs Skibrede. – Paa Fjeldaasen sønden for denne Gaard, der ligger tæt ved Sognefaste, findes adskillige Rokkestene, som jeg opsøgte den 1ste Juli 1827. – De ligge paa Fjeldryggen fra Øst til Vest, og fra det høieste midtefter med Gaarden Falleboe. – Af større og mindre fandt jeg 10 Stfr, som lade sig rokke. — 4 af dem vare store, circa 3 Al i □. – Een paa hvilken jeg satte 3 Stene til Mærke, om Ligjen skulde søge efter dem, var især let at bevæge, blot ved at sagte Trykk med Haanden. – Den var 3 Al i □, og flad ovengaa. – Denne Fjeldryg grændser ganske nær til det bekjendte Dingenæs eller Thingnæs, der forhen var Grændsen imellem Hordeland og Sogn. — Flere saadanne Rokkestene findes paa Mjønnen, i Evindvigs Præstegjeld, og paa de Øer, som ligge vestenfor denne Gaard og Gaarden Nappen. – Jeg saae kun disse fra Søen, men tvivler ikke paa, at de ere Rokkestene. – Mærkelig synes især een at nærelige vestenfor Nappen. —

Antegnelser

paa en Reise gjennem Gloppens Præstegjeld i Nordfjord, i Juni 1828. – A. N:o 6.

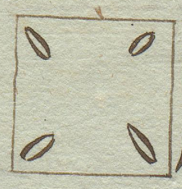

Peter Martin Knoph i Moldøen. – Endesteen paa en Grav paa Eids Kirkegaard. –

bevnleides, ligefrem. –
Mastrikle s: Kørstrold. –
Videkjæft s: Bredflab. –
Kræ v. Kræde s: Ørret. –
Skoge-Vaxe. Den Deel af et Fjeld, hvorpaa Skovs Vaxer

Skælte, Skjælte, Hørred
Briis, Vind, Vindflage
Tule, Gjæter-Dreng eller Pige
ombua, bringe paa Baare. –
ambuna, Isl: umbud, Tilberedelse. –
Svor, Skrede af Steen og Jord. –
Otiske, Vantrivelse. –
Hyne, Bjørneunger. –
Hejnebære, Moderen. –

Yttre Hauge i Glappen. –

Stor Jordhøi, med Steen i, 62 Als Diameter, 12 Al Høi, i Vest fra den store Høi paa indre Hauge. – Begge urørte. – Ingen Narme paa dem. –

Præstegaarden i Glappen. –

3 runde Høie ovenfor Korsvigen. – 2 Skibshøie paa Fladen i Øst, den ene 70 Al: lang. –
Vagtler hørtes her. –
Paa Markerne mangfaldige hvore runde Høie, foruden de 3 store ved Bautasteenen tæt ved Huseene. –

Tvindereims-Fossen. –

i Indvigens Præstegjeld. – Under denne er Væxster for Smalerne samt Gar og Grind. –
Vestenfor i et Fjeld, som kaldes Gualen, af en bred hvid Stribe, der ligner en Hval i Formen, skal findes Sølv. – Dette hører under indre Hemme i Glappens Præstegjeld. – Naboegaarden Hopland hører til Indvigs Præstegjeld. – Tæt ved den ligger Tvinderen. – Sølv Ertzen i Gualen skal findes i en brat, utilgjængelig Fjeld-Hammer. –
Fra Glappens Præstegaard kan man reise ½ Miil over et Eide til Røe-Stranden, under Gaarden Røe, hvorved man spærer 1 Miils Vei naar man vil reise til Indvigen. –

Rettebøter, fast Bestemmelse, Regel, Beskad, Svar paa Forespørgsel. –
Visende, idem. –
Vasvændingjen, den Høide af et Fjeld, da Vandet løber ved til den modsatte Side. –
Viis, adj: som kan høre. –
Provst Pavels laante mig en Glappens Archiv tilhørende

Fortegnelse af 1573 over benef: Godt. — Denne sendte jeg som tillæg med Brev af 1ste Septbr 1828, hvilket jeg leverede Sognepræst Friis til Förde, som lovede mig at besörge det sikkert i Sæn Hænder. —

Paa Gloppens Tirkegaard. —

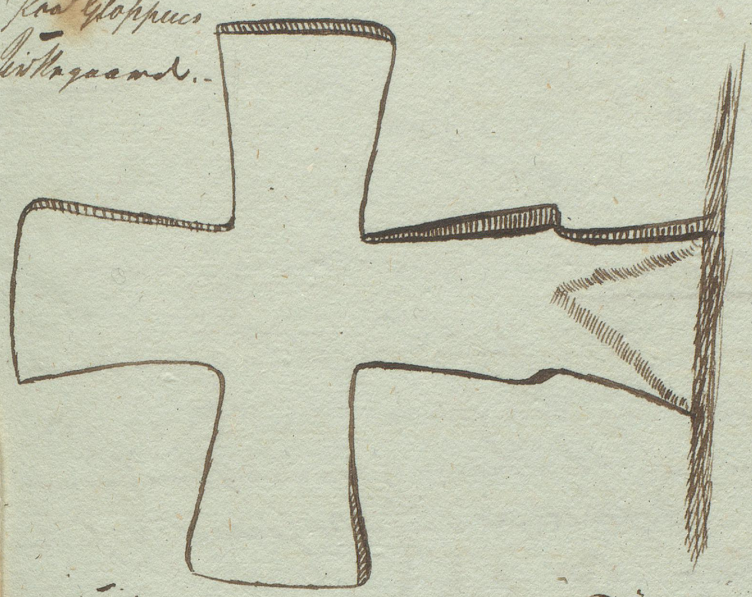

Over Starheims Kirkes Chor. —

Jens Juul
IENSIUEL

IDE GYE

Fæ Gloppens eller Wereids Tirke. —

Fæiden	2 Al	12 Tommer
Bredden nedentil		
Armenes Længde, tilsammen	1 —	21 —
- - - - - Bredde, hvor for sig	" —	17
- - - - - - - - - nede ved Stenen	"	12
Tykkelsen	"	4.

Gloppens Præstegaard.

Fæi cir 6 Al
bred — 1. 3"
tyk ½ Al.

Fæ Rygs-Øren i Gimmestads Sogn i Gloppen. —

Kart over Sandören, i Glappen. –

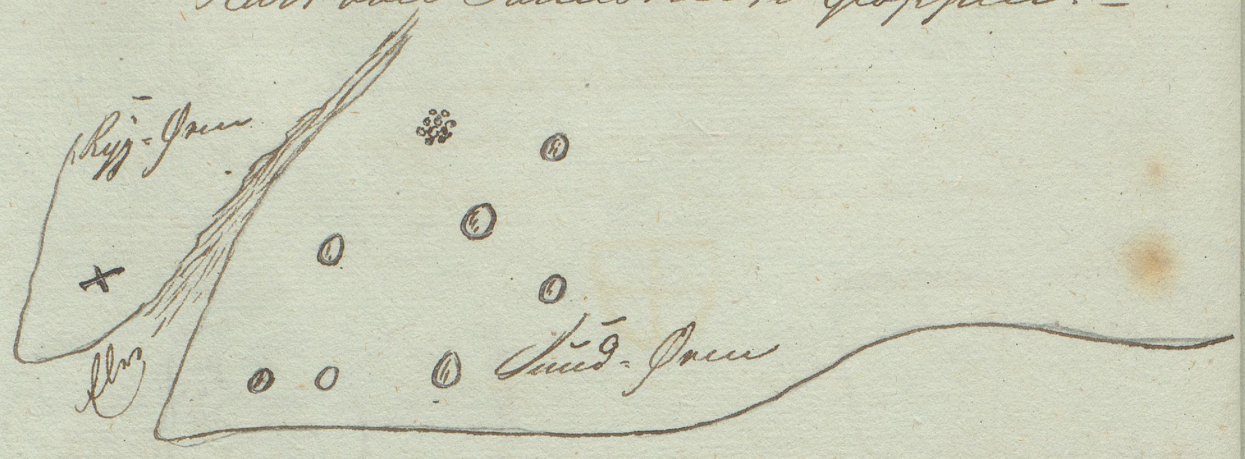

Indre-Hauge.

Intul Graven, en Skibshaug, 80 Al lang, 16 bred, 3 Høi, med 4 Hjørnestene, og Landstene omkring, hvoraf endeel ere bortførte. – Hjørnestenene 1¼ Al Høi, 1 Al: brede. – Adskillige runde Høie i Starheden, de fleste aggravne. –

Tinghaugen. –

Diameter 90 Al: Slutningshøiden 15 Al a 16 Al: Omkredsen 270. – En stor rund Helle ligger ved Foden aggravne af en Ager. – Den er igjennem hvit 3 Al, af Tykkelse 4½ Tomme. –

Østrem.

Rund Haug ved Kirketomten, 40 Al: i Diameter, 6 Al Høi, af Steen, med dobbelt Steenhæbning om. – Den kalder Kirkehaugen. –

Kirketomten tæt ved, 10 Al bred, 16 lang. Kirkegaardens Muur heer, 40 Al lang, 30 bred. Ligstene funden der og førte til Glappens Kirkegaard. –

Skibshaug tæt nedenfor, 30 Al lang, Helder med Nord. Udsigt over Søen; en rund Haug østenfor. –

Høide 8½ Al
Bredde 2¼ –
Tykkelse – 5 Tomme

Vender med Fladsiden i Øst og Vest, – staaer paa Svaberg. –

Sallöe Kirke
paa Kirkeklokken. —
Jon Biarnarson let gera
mike Jac. Jacobs me fecit. —

4 saadanne Kors. Skjold. —

Istedetfor 24 Al langt er Slöstet 48 Al. — Kalk heer paa nogle af Stenene. — Det ligger paa nordvestre Side af Ruinerne. —
Til Venstre af Hovedindgangen er udhugget i en Steen

1726.

IIS $.

Det er i Taarnet paa Sallöe. —

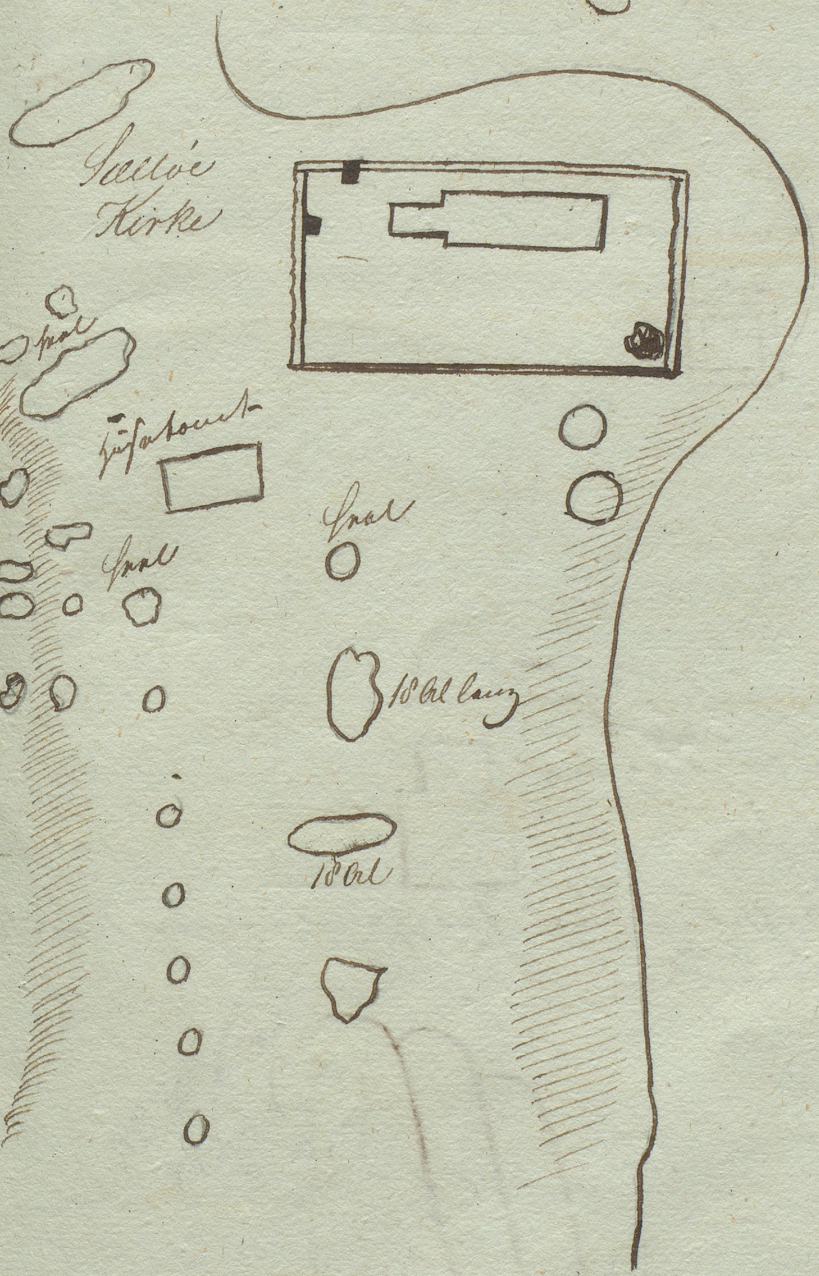

Den endnu staaende Hoelving ved Sallöe Kloster, eller den Bygning, som Klüwer anseer for at have været Sacristiet ved Kirken, aftagen fra den östre Kant, med Fjeldets Fod. —

Afvigelser ihenseende til Klüwers Grundtegning af Sallöe Kloster: —

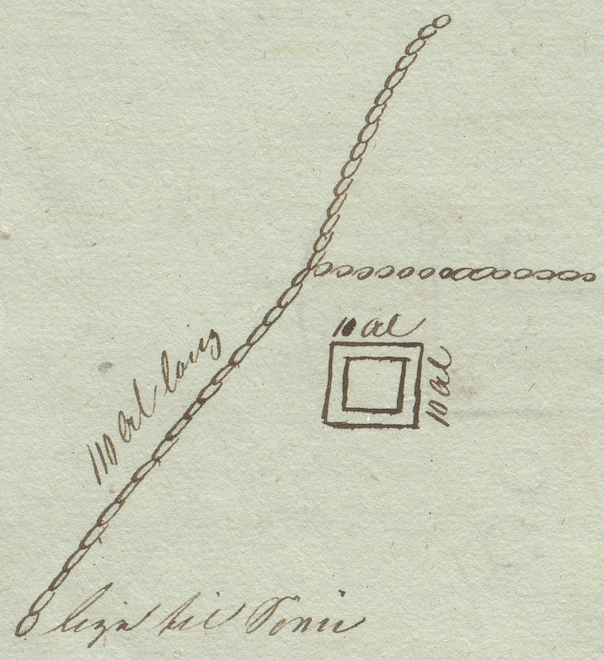

lige til Söen

Kirken agge ved Hjelleren.

Den Höire Udgang fra Choret-fatter.

Ved det nederste af Steenfraggen er en Vendetragge hentil Kirken.

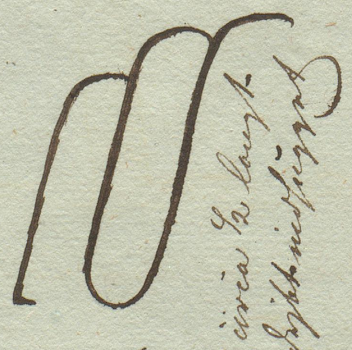

Paa en Steen ved Söen nedenfor Söen hvor ovenstaaende Mærke, og endeel Kuner lignende dybe men utydelige Indhugninger. —

Klovningen i Værheden af Vaagsbjerget. Stat Skibrede i Nordfjord. —

Paa bemeldte Øe skal være en Hule, som er circa 10 Al Høi og 20 Al lang, og ganske jævn paa Vaggene samt hvelvet ovenfil. Dette er mig berettet af J. D. Rovee, som selv har været inde i den. —

Stærheim i Eids Præstegjeld.

Paa denne Gaard skal der være en meget stor og mærkelig, sidindtil ikke undersigt, Begravelses-Høig, som Gaardens Beboere flere Gange skal have tænkt paa at udgrave, men som de ikke have været at tage fat paa, af Frygt for at de skulde blive syge af sligt forvorent Arbeide. — Dette blev mig berettet af Skibredets Lensmand Hammer. — Claus Wiese paa Eide har senere (: 1835 :) ladet den udgrave, men intet fundet deri. —

Paa Sætternæs, vestenfor Moldøen ved sondre Side af Ulvesundet i Nordfjord, staaer neden aflegnede Klaustasteen:

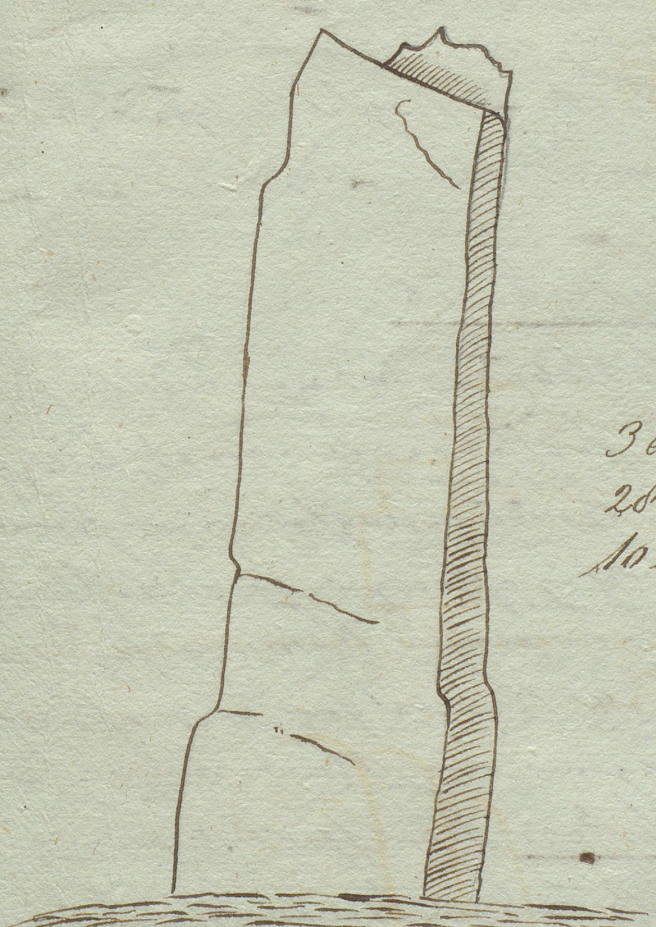

3 Al 1/4 Høi
28 Tommer
10 Tommer tyk.

Stenen skal være lidt bredere. —

Paa Skavøen, en Øe ved Skavøi-Polden østenfor Moldøen, findes en meget stor Steenrøse. — Den er paa mange Steder opkastet, og nu opriver den ganske af en Huusmand, som bosætter sig der, samt benytter

Stenen af Röisen til Gjerder. – Han lovede mig at, dersom han finder Oldsager deri, han da, skal aflevere disse til Kronneberg i Osmundsvog mod en Douceur. –

Röysen i Stat Skibrede. –

Foruden den ved Söen værende store Steenröise er der en anden lige stor ogge paa Fjeldet. – Den er ikke ogkastet nogtet endeel af Stenene oveni ere omvoltede. –

I Værheden skal være en steenhat Fordybning i Jorden ligesom en Gjelder eller en Grav; men mine Beivisere kunde ikke finde den nogtet vi gik længe og søgte efter den. –

Davigs Kirke. –

Döbefadet. – Engelen Gabriel, som bebuder Maria. Sædvanlig Inscription i 2 Rader. – Den nedre 6 Gange, den større 10 Gange. – Aarstal paa Kanten 1620. – I den ydre Rand er Inscriptionen med mindre Bogstaver den samme som i den indre. – Bog Alteret en gammel Byzantinsk Altertavle, som Udning paa selve Alteret, men nogten ganske ödelagt. – Nogle Ansigter heer paa den, i Midten Christie. – Farverne ere stærke og skjönne. –

Nordfjord-Eidet. –

Under Gaarden Möklebust, tæt ved Eids Kirke, og ligeledes tæt ved Præstegaarden ere adskillige Gravhöie af Sand og Grus, nogle meget store og runde, andre flade og aflange, de allerfleste underhøgte. – Lensmand Hammer høgde, at der skal gives bestemte Varme paa hver af disse höie, og lovede at oggive mig Varmene. –

Eids Kirke i Nordfjord.

Kirken har et Messing Döbefad, hvorpaa forestiller Syndefaldet. – I en bred Rand udenom er anbragt de sædvanlige Bogstaver: N: O: V: C: A: E. – I en Rand udenom denne heer med mindre og latinske Bogstaver: R: E: K: O: R + D: E: + N: G: H: S: E: A: L. –

I Taarnet hænger en Klokke, hvorpaa er stöbt

følgende Inscription:

"Stöft i Bergen 1700 af Simon Henrichsen". –

Ved Hovedet og Fødderne af en Grav paa Kirkegaarden er reist smaae Stene, med 4 Huller, som danne den imellem disse værende Deel et Tørs saaledes:

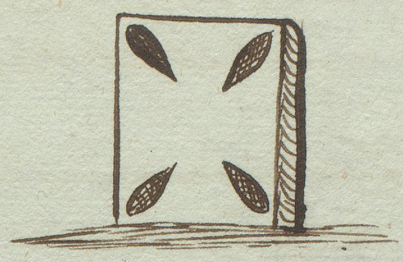

Opstrijns Kirke. –

A. No. 8.

Dag Alteret indskaaret:
Olaus Petri Hjölstrensis 1622. –
Paa en Rude:
Jørgen Voss
Kgl. Foged i Nordfjord. –
1664.

Rasmus Martinussen Erdal af Strijn lovet mig Qvarts-Krystaller, og jeg ham Træer af nyttige Selskabs. –

Jutul-Stenen paa Gudal kastet fra Oxne-Broen hvor Jutul vilde have lagt Broe over Elven med den. – Halvdelen ligger der. – Han sagde da han slaugte den ved:

Efterdi du dat af paa mit Qvæe, skal du ligge for Forde-Tæd (: Traed:) og det andet skal stande som Træe. – Mons Folve. Jørgen Madsens Broderhøn, min Ledsager. – Den dybe Gjel, hvori Elven løber fra Sundalen; meget stilt der. – ½ Miil fra Elven sammesteds til Sundalen, og ½ Miil derfra til Kamperhougen, det høiste af Fjeldet, naar man reiser til Guldbrandsdalen. Et stort Vand paa Fjeldet. –

Gloernes, første Gaard paa Nordsiden nedenfor Jelle-Sanden. – En skjøn Fos der. – Ved Lindvigen en Hule, hvori skal være Krystaller, som jeg dog ikke kunde see, da Hulen var trang og fuld af Vand. –

17 Gaarde paa Sydsiden af Vandet og Opstrijns Sogn, og 45 Gaardmænd. – Kirken tagen ud af Sneskred paa Nassi. –

Blautastenen paa Næsse kastet derhen af en Jutul, fra Floefjeldet lige overfor paa hiin Side Vandet.
En Svenske sakkede efter Kirkeklokken, og fik den og til Baaden, men da han sagde: "nu skal du tal mag Tän være med til Sveriges Land" brast Tauzet og Klokken sank til Bunds. –
Paa den første Gaard nedenfor Stryjns-Vandet, øvre Eide, hvor en Mængde Röise-Grave og Skibsröie. –

Nedstryjns-Kirke staaer paa Kirkeide. –

Paa mindre Sunde ved nedre Ende af Stryjns Vandet, ere mange Gravsöie, som dog næsten alle ere eftergravede, og en uopgravet Skibsöi. –
Skjön Udsigt nedligjennem Stryjnsdalen fra Bakkerne ved Gjörven og Kirkeide, samt fra Bakken ovenfor Aarene ogefter til Kirkeide. –

Blautastene paa Nöstdal i Nordfjord. –

Birkedal

NB. en stor Annant, blot ¼ Miil ovenfor Gaarden, kaldet Trörstenen. Udbrystene paa Helsæth. –
Kjæmpegrav ved Tile-Brækken eller Korsbrækken, staaer i en Söi Steenröise, ved en stor flad liggende Gravsteen, 6 Al lang, ¼ Al tyk og 1¼ Al bred. Den faldne Hult fra Nöstdal skal hedde Fläite. Stedet circa 2 a 300 Skridt fra Steenkorset. – Em gjennem boret röd Perle funden der. –

2 gamle Breve paa Birkedal, ret af Magnuss's og ret af Eriks 20de Regjerings Aar. – (: vide Aarflots Landboblad No. 46 for 1810. hvor Copier, dog uden Tvivl feilagtige, findes :). –

Næsse i Opstrijen

paa Renninge-Næsset. –

Guddal, i Opstrijen. 2 Zøie i Nærheden. –

Aarem i Nedstryjn. –

Staaer i en Fuurlu-Fauge, tilligemed den nogt følgende. Fauge kaldes en Flöst-Fauge. – Omkring Stemme ere Steenbroer lagte. – Intet Slaaer paa eller Sagen om Samme. –

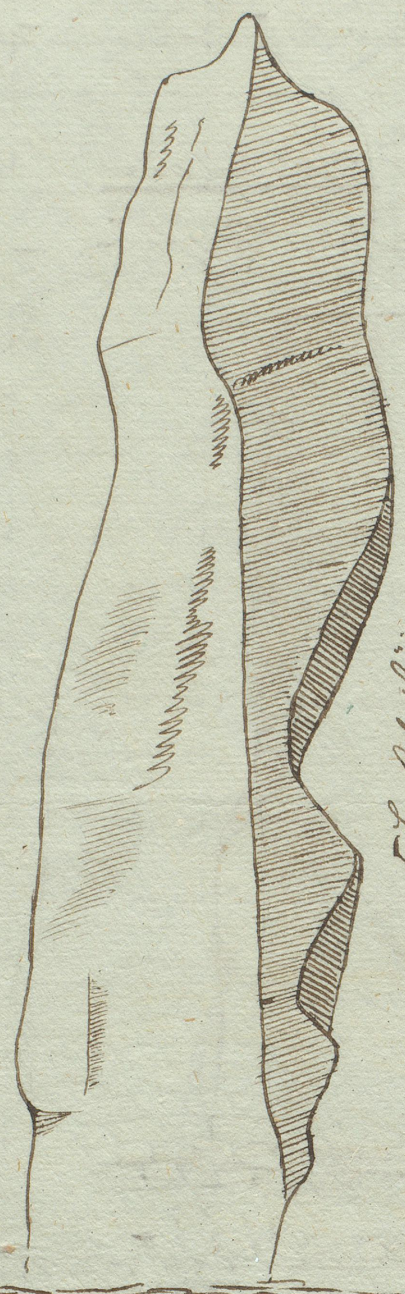

Aarem i Nedstryjn. –

Paa Gaardens nordre Mark, ovenfor Stryjns-Elven findes 3 runde Gravsøie, saa alle ere udgravede. – Om der var funden noget i dem vidste man ikke. – Lige over paa Vestsiden af Elven vare 2 Bautasteene paa Gaarden Bøis Grund, tæt ved Alfarveien. – Den ene er kuldkastet for endeel Aar siden og bortført; den anden staaer endnu, men haldende, vide næste Fol. –

Bøe, sammesteds. –

I Nærheden af Bautasteenen paa Bøi 2 steenhatte eller randhatte Ruiger, og 2 Høie. – Lidt længere i Vest, paa hin Side af Veien, 3 smaae Skibsøie, fra Øst til Vest ved Siden af hinanden. – Lät vestenfor de 2 sydligste er en rund Jordsøi, hvoraf Tøyen er tagen, uden at den er udgraven. –

Saxum i Skrjón. Bók i Nedskrjón.

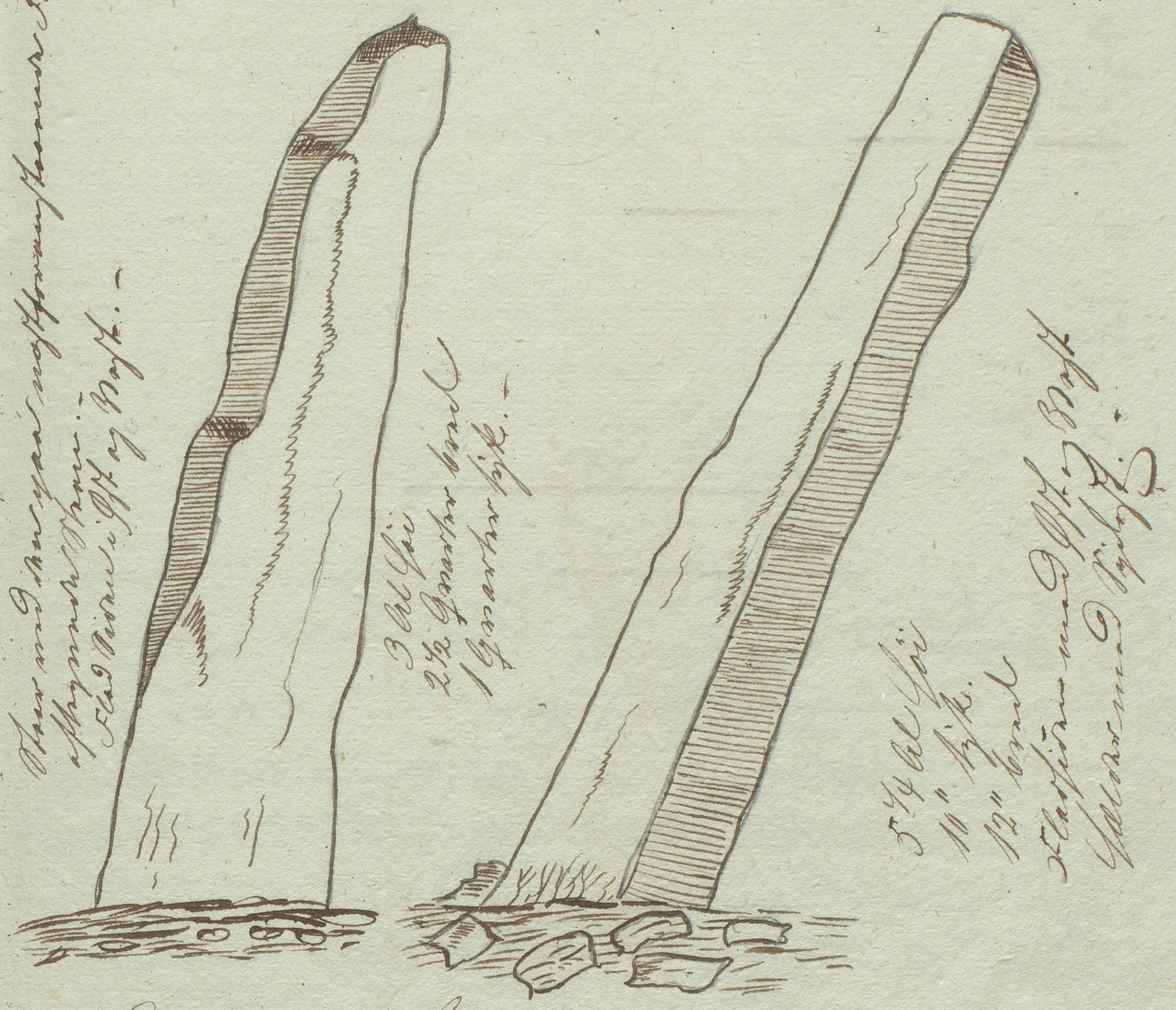

Saxum er 3 Alnar á hæd, 2½ Qvartir á breidd, og 1 Qvartir á þykt. —

Saxid er Sandsteinn, og hefur hvorttveggja sömu Náttúru og Bókin. —

Saxid stendur á Skrjóni, sem er Sandsteinn, og hefur hvorttveggja sömu Náttúru og Bókin. —

Saxid er 3¼ Alen á hæd, 11" Breidd, 12" Breidd, og Qvartiern 9 Línur á þykt. —

Saxid er Sandsteinn sem Bókin, og hefur hvorttveggja sömu Náttúru og Bókin. —

Saxid stendur á Skrjóni, sem er Sandsteinn, og hefur hvorttveggja sömu Náttúru og Bókin. —

Saxid er 3 Alnar á hæd, 2½ Qvartir á breidd, og 1 Qvartir á þykt. —

Saxid er Sandsteinn sem Bókin, og hefur hvorttveggja sömu Náttúru og Bókin. —

Saxid stendur á Skrjóni, sem er Sandsteinn, og hefur hvorttveggja sömu Náttúru og Bókin. —

Saxid er 3¼ Alen á hæd, 11" Breidd, 12" Breidd, og Qvartiern 9 Línur

Paa Elde, i Nærheden af Roksund, findes 3 Høie, en paa vestre og 2 paa nordre Side af Gaarden. – Der er grammt noget i Tøggene. – Skye-Tarv, en Skye-dot. –

Berle.

Ved Nøstene hues 4 runde Hauge samlede, og 3 a 4 Skibshøie sydvest for disse. – Langere ud paa yttre Hauge findes en stor rund Høi, behøt med Randstene i en Omkreds af 100 Al. – Den kaldes Kirke-Haugen. –

Skibs-Vigen.

I Skipar-Vigen, en Bugt under Gaarden Skarsten, paa Bremanger-Landet, hues en meget stor aflang Høi, sandsynligen en Skibshøi. – Den er circa 30 Al lang, 8 a 10 Al Høi og 12 a 14 Al bred.

I en Skydsbog.

Capt: B: – en Hest i Vei-Affairer. –

Fräyen.

Paa denne Øe og Gaarden Volden, eller indre Fräyen, findes en meget stor Steen-Røise, kaldet store Røisen, og 2 andre i Nærheden. – Man hues ogsaa Spor af adskillige andre Røiser, som forendeel ere jævnede, da Steenene ere brugte til Gjerder. – Tæt ved Gaarden Huse staaer den paa naste Side aftegnede Blaute-Steen, som er aftagen fra nordre Side. – Den vender med Fladsiderne mod Syd og Nord. –

Paa Hollen, i Bremanger, skal ogsaa staae en Blautasteen, uden Inscription Volden, paa Fräyen.

Gjerken i Leervogen reiser Skibsfigurerne sammesteds. –
Stilte, stille Vair. –
dam-stilte, Havblik. –
stiller saa dam
Svart-stilla, subst. –
— stel, adj.
Onde-dynning. –

M.B.K.

Mere Brændevin Krogh. –
Mere Beskedenhed Tarnaille. –
Klöfja, at lægge Klöv paa } bruger ogsaa i
Klöf, Klov — } Lapland. –
vide: Zetterstedts Resa 2 D. p. 28. –
Marklizt är, att efwen dessa halfwildar i Lappland soka forena de mesta och wackrasta Sirateria omkring bröstet, liksom skulle de ana, att detta är medelpunkten, derefrån all sympati och kärlek utgår. ibid. p. 32. –
Normännen äre usla Skyttar, men forträfflige firkare. ibid. p. 57. –

Wilnas
fra nordre Side. – Samme Steen paa Wilnas fra Syd. –

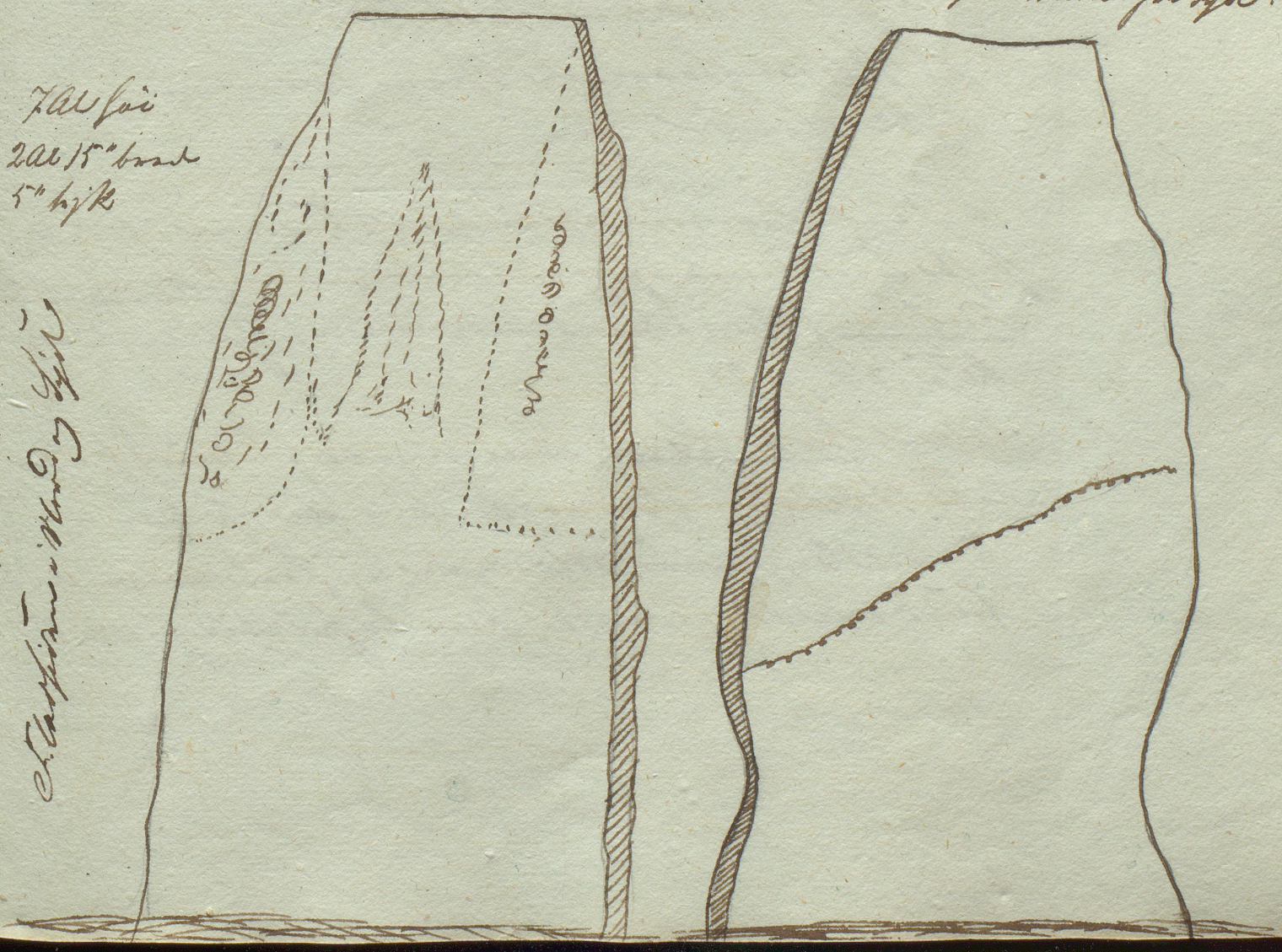

Wilnæs (: nordligst :)

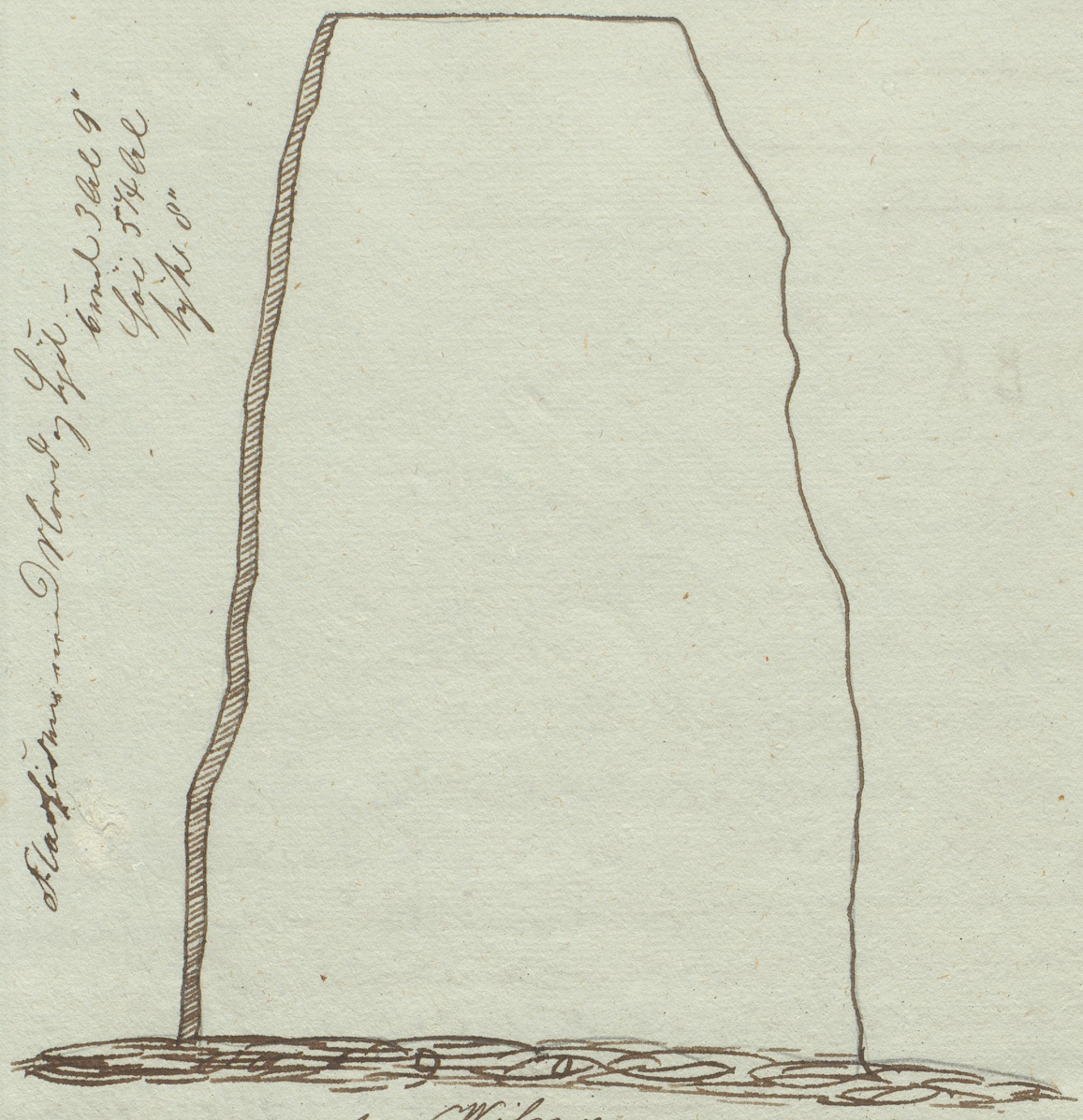

Wilnæs

En 3die Bautasteen kuldkastet og lagt i Kirkegaardsmuren. 7 Al lang, 2½ Al bred, 4" tyk. –

Klokken stabt 1690. –

Nastforanstaaende Stern Sælder meget med Nord. –

Paa Tromsøi, eller paa Fjeldene af det faste Land indenfor, finder man Pommerants-Fuglen (: Charadrius Morinellus :). Zetterstedts Resa. 2 D. p: 93. –

Den Sorte Ræv (: canis nigro argenteus :) finder ved Bosekop i Finmarken. – ibid. p: 133. –

Om Myggener Mangde og Paatrangenhed, samt om derer nytte kan læses ibid. p: 134–147. –